

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องซึ่งสรุปสาระสำคัญ โดยแบ่งเป็นหัวข้อ และมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

1.แนวคิดและทฤษฎี

1.1 ทฤษฎีการใช้และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน(Use and Gratification)

เป็นการศึกษาที่เน้นผู้รับสารว่ามีกระบวนการอย่างไรในการเลือกเปิดสื่อฯ หนึ่ง การใช้และ การได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ผู้รับสารในฐานะเป็นผู้ที่มีบทบาททุกและมีวัตถุประสงค์เสมอในการสื่อสาร การใช้หรือการเปิดรับสื่อหนึ่งๆ ที่ได้เลือกสรรแล้วก็เพื่อสนองความต้องการของตนตามข้อ 1 มิใช่เป็นผลชักจูงจากผู้ส่งสารแต่อย่างเดียว ความพอใจในสื่อ เกิดขึ้นเมื่อการเปิดรับสื่อการใช้สื่อที่เลือก เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

“Selective Processes” กระบวนการการเลือกสรร

การเลือกเปิดรับ(Selective Exposure)

การเลือกรับรู้(Selective Perception)

การเลือกจดจำ(Selective Retention)

เหตุผลในการเลือกใช้สื่อมวลชนของผู้รับสาร

เพื่อติดตามเหตุการณ์ความเคลื่อนไหว

เพื่อตัดสินใจและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

เพื่อหาข้อมูลนำไปพูดคุยกับผู้อื่นได้

1.1.1 หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์

หลักองค์ประกอบศิลป์ หลักองค์ประกอบศิลป์ที่นำมาใช้ในการจัดภาพ หมายถึง หลักการจัดภาพ หรือการนำองค์ประกอบต่างๆของศิลปะมาจัดประสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม

การจัดภาพ หมายถึง การจัดภาพให้ปรากฏเด่น และจัดเรื่องราวส่วนประกอบต่างๆในภาพ เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม การจัดภาพเบื้องต้นมีหลักการดังนี้

1.จุดเด่น (Dominance)

2.เอกภาพ (Unity)

3.ความกลมกลืน (Harmony)

4.ความขัดแย้ง (Contrast)

5.ความสมดุล (Balance)

1.จุดเด่น หรือจุดสนใจ หมายถึง ส่วนสำคัญที่ปรากฏชัด สะดุดตาที่สุดในงานศิลปะ จุดเด่นจะช่วยสร้างความน่าสนใจในผลงานให้ภาพเขียนมีความสวยงาม มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น จุดเด่นเกิดจากการจัดวางที่ เหมาะสม และรู้จักการเน้นภาพ (Emphasis) ที่ดี จุดเด่น มี 2 แบบ คือ

1.1 จุดเด่นหลัก เป็นภาพที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องที่จะเขียน แสดงออกถึงเรื่องราวที่ชัดเจน เด่นชัดที่สุดในภาพ

1.2 จุดเด่นรอง เป็นภาพประกอบของจุดเด่นหลัก ทำหน้าที่สนับสนุนจุดเด่นหลัก ให้ภาพมีความสวยงามยิ่งขึ้น

2.เอกภาพ (Unity) หมายถึง ลักษณะความเป็นหนึ่งเดียวกัน ประสานกลมกลืนกันขององค์ประกอบศิลป์ด้วยวิธีการจัดภาพให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มีลักษณะเป็นกลุ่มก้อน ไม่กระจัดกระจาย ซึ่งจะช่วยให้งานจิตรกรรมมีความงาม และสื่อความหมายเข้าใจได้

3.ความสมดุล (Balance) หมายถึงการจัดภาพที่มีความพอดีและเหมาะสม ให้เกิดน้ำหนักการจัดวางซ้าย-ขวาที่ส่องข้างที่เท่ากัน โดยแบ่งความสมดุลออกเป็น 2 ประเภท

1.ความสมดุลแบบส่องข้างไม่เท่ากัน เป็นการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ที่ไม่เท่ากันหรือไม่เหมือนกัน แต่เท่ากันด้วยความรู้สึก โดยดูจากน้ำหนักส่วนรวมของภาพ

2.ความสมดุลแบบส่องข้างเท่ากัน เป็นการจัดวางองค์ประกอบให้มีน้ำหนักเท่ากันกัน ให้เกิดน้ำโดยส่วนมากจะปรากฏในจิตรกรรมไทย หรือภาพที่แสดงสัญลักษณ์ไทย

4.ความขัดแย้ง (Contrast) หมายถึง ความไม่ประสานสัมพันธ์กัน หรือไม่เข้ากัน เช่น เส้นที่แตกต่างกัน รูปร่างหรือรูปทรงที่แตกต่างกันทั้งลักษณะรูปแบบและขนาด ลักษณะผิวหยาบ กับผิวละเอียด สีตรงกันข้าม หรือสีตัดกัน เป็นต้น

5.ความกลมกลืน (Harmony) หมายถึงลักษณะการประสานสัมพันธ์กันขององค์ประกอบศิลป์ต่างๆ เช่น จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง ขนาด สัดส่วน ค่าน้ำหนัก ลักษณะผิว จังหวะ บริเวณว่าง สี เมื่อนำมาประกอบกันแล้วต้องสนับสนุนกัน เข้ากันได้ดี ไม่ขัดแย้งกัน

1.1.2 ทฤษฎีการออกแบบมัลติมีเดีย

ตามแนวความคิดของ Reeves, T. มี 4 ขั้นตอน การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การผลิต (Production) การประเมินผล (Evaluate)

1.1.3 ทฤษฎีจิตวิทยาการออกแบบ

จิตวิทยาการออกแบบ (Design Psychology) มีจุดประสงค์เพื่อที่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่สะท้อนถึงตัวบุคคลๆนั้น กลุ่มๆนั้น และสภาพแวดล้อมนั้นก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกด้วย (Israel, 2006) สีที่เรานำมาเลือกใช้กับงานออกแบบต่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับว่าสีนั้นจะมีผลต่อความคิดและการรับรู้ภาพลักษณ์ จึงมีการนำไปประยุกต์กับการออกแบบตราสัญลักษณ์หรือ LOGO ด้วย เพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ขององค์กร (Corporate identity)

สีที่เลือกใช้จะมีความหมายที่เรารับรู้ต่างกันไปในแต่ละบริบทวัฒนธรรม เช่น ในอเมริกาเหนือนั้น สีเขียว หมายถึง ความอิจฉา แต่ที่บ้านเราเมืองไทยนั้นไม่ได้หมายความว่าอิจฉา แต่อาจหมายถึงความรุ่มเย็น , สีขาวหมายถึงความตายในเมืองจีน แต่เมืองไทยคือ ความใสและบริสุทธิ์ นอกจากนี้ผู้คนในเขตร้อนชื้นและเขตอบอุ่น (หนาว) ก็ยังมีการชอบตอบสนองต่อสีที่ต่างกันด้วยตามแหล่งอ้างอิงกล่าวไว้ว่า ผู้คนในเขตร้อนจะชอบสีวรรณะร้อน เช่น แดง ส้ม เหลือง ส่วนผู้คนในเขตอบอุ่น(หนาว)จะตอบสนองต่อสีวรรณะเย็นมากกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะความคุ้นเคยต่อแสงแดดหรือเปล้า ก็เป็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยและอาจจะนำไปประยุกต์ใช้ในการค้าได้

นอกจากความหมายที่แต่ละพื้นที่จะให้ความหมายไปแล้ว แต่กระนั้นก็ยังมีความหมายทางจิตวิทยาในแต่ละสีของมันเองด้วย เช่น สีขาว หมายถึงความสะอาด บริสุทธิ์ ความจริง ดูดี ๆ และเรียบง่าย สีขาวเป็นสีที่นิยมนำมาเป็นพื้นหลังของเหล่าเว็บไซต์ต่างๆมากมาย เนื่องจากเหตุผลที่ว่ามันสามารถทำให้คนอ่านตัวหนังสือได้ง่ายกว่าพื้นหลังสีอื่นๆ เป็นต้น

1.2 ทฤษฎีว่าด้วยการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการแสวงหา คัดสรร จัดระเบียบ จัดกรองและนำเสนอสารสนเทศเพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจเรื่องเฉพาะด้านที่สนใจได้โดยง่าย นำความรู้ที่เป็น

ประโยชน์จากบุคคล กระบวนการ เทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการตัดสินใจและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมขอบเขตงานสี่ด้านด้วยกัน ได้แก่

- 1) การจัดการทุนปัญญาที่เป็นรูปธรรม เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร ใบอนุญาตฯลฯ
- 2) การรวบรวมการจัดระเบียบและแบ่งปันสารสนเทศและความรู้
- 3) การสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมการทำงานเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้กัน
ระหว่างผู้ปฏิบัติงานและ
- 4) นำความรู้จากผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดมาสร้างกลยุทธ์ใหม่ขององค์กร

ความรู้จำแนกออกตามลักษณะสองลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ความรู้ฝังลึกกับความรู้เปิดเผย
ความรู้ฝังลึกเป็นความรู้ความเข้าใจที่บุคคลมีอยู่แต่ไม่ได้แสดงออกมา เมื่อใดที่ต้องการพูดหรือตัดสินใจ
สามารถพูดหรือตัดสินใจได้ทันทีโดยแทบไม่ต้องคิดหรือใช้เวลาเลย ปราชญ์ โพลานีไอ อธิบายว่า
ความรู้ฝังลึกเป็นความรู้ที่มากเกินไปที่เราจะพูดออกมา รู้ว่าจะทำอะไรได้อะไรโดยไม่ต้องคิดหาวิธี
เลย เช่นการขี่จักรยาน ความรู้ฝังลึกนี้ไม่ปรากฏอยู่ในเอกสารใดๆเป็นความตระหนักที่ประกอบด้วย
ต้นแบบทางใจ คุณค่า ความเชื่อ การรับรู้ ความเข้าใจ การสรุปผล

ความรู้เปิดเผยคือการรู้เชิงข้อเท็จจริง ส่วนใหญ่ได้แก่ข้อมูล สารสนเทศทางวิชาการที่
อธิบายออกมาโดยใช้ภาษาแบบแผน เช่นคู่มือ อิเล็กทรอนิกส์และช่องทางอื่นๆความรู้เปิดเผยคือ
โดยใช้สัญลักษณ์ สามารถเก็บได้ในฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่
คล้ายกันหรือเชื่อมโยงคนกับความรู้ที่มีคุณค่าและใช้ซ้ำได้

การจัดการความรู้ใช้หลักการและเทคโนโลยีจากหลายวิชาด้วยกัน บาร์เคลย์และเมอร์เรย์
ระบุได้แก่

- ศาสตร์ว่าด้วยการรับรู้
- ระบบผู้เชี่ยวชาญ ปัญญาประดิษฐ์และระบบการจัดการฐานความรู้
- ความร่วมมือกันทำงานโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ
- บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ
- การเขียนเชิงวิชาการ
- การจัดเอกสาร
- ระบบการสนับสนุนและการตัดสินใจ
- เครือข่ายอรรถศาสตร์
- ฐานข้อมูลความสัมพันธ์
- ศาสตร์ว่าด้วยการบริหารองค์กร
- การจำลอง

เกณฑ์การประเมินความรู้ในอินเทอร์เน็ตและการจัดการเว็บไซต์

เพื่อการจัดการความรู้ที่ดีและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาค้นคว้า ผู้จัดการความรู้ในอินเทอร์เน็ตนี้อาจพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ในทฤษฎีของเบอร์สไตน์(2003)เห็นว่าเว็บที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
2. ได้รับการสนับสนุนและอุปถัมภ์จากผู้บริหารสูงสุด
3. เป็นที่พอใจและเป็นไปตามควรคาดหวังของผู้ใช้สารสนเทศ
4. ช่องทางการส่งสารสนเทศให้ความสำคัญแก่การออกแบบและทำตามแบบที่หวังไว้
5. สะท้อนให้เห็นวัตถุประสงค์ขององค์กร
6. ระบุถึงขอบเขตของแผนงานอย่างชัดเจนและกะทัดรัด
7. มุ่งที่จะสร้างความเป็นชุมชน
9. มีการประเมินผลเป็นระยะ

ในทฤษฎีของบาร์เกอร์ (Barker,2001)

เขากล่าวว่าควรมีการสอบถามผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นระยะเพื่อประเมินเว็บเพจในประเด็นความน่าเชื่อถือ ขอบเขต เนื้อหาวัตถุประสงค์ ความเห็นความมีชื่อเสียง การอ้างอิงเพื่อใช้ในการวิจัย ห้องสมุดเซอริคีนแห่งมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ แนะนำให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตประเมินสารสนเทศโดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือ บรรณาธิการ ความเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็น การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศ การตรวจสอบความถูกต้องความทันสมัย เช่นเดียวกับสถาบันพิพาทภณสถานแห่งชาติ ห้องสมุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้แนะนำผู้ใช้ในอินเทอร์เน็ต ได้ประเมินความน่าเชื่อถือของผู้เขียน หน่วยงานเจ้าของเว็บไซต์ ความทันสมัย วัตถุประสงค์ของเว็บไซต์ กลุ่มเป้าหมายตลอดจนเปรียบเทียบสารสนเทศที่ได้รับในอินเทอร์เน็ตนั้นกับงานชิ้นอื่นหรือที่ได้จากสิ่งอื่น

ในทฤษฎีของทิลล์แมน(Tillman,2001)

ยังกำหนดข้อบ่งชี้การจัดการความรู้ในอินเทอร์เน็ตได้ว่า ความสะดวกในการค้นพบสารสนเทศที่ตรงตามต้องการ ความยั่งยืนของสารสนเทศที่ปรากฏในเว็บ ความสะดวกและความ

รวดเร็วในการเชื่อมต่อ เขายังให้คำแนะนำในด้านการจัดการเว็บไซต์ในด้านการทำความรู้จักกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง รับฟังความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย และใช้เครื่องมือสื่อสารที่ดี

ในทฤษฎีของจาคอบ(Jakob,1995)

เครื่องมือค้นหาที่มีความสำคัญยิ่ง จากออบระบุเกณฑ์การประเมินว่าเครื่องมือค้นหาควรมีลักษณะสำคัญดังนี้

- ใช้งานง่ายทำความเข้าใจเหลือในการกำหนดคำถามให้ไว้
- ช่วยให้ค้นคว้าได้เร็ว
- สนับสนุนการค้นหาแบบพื้นฐานและเพิ่มการค้นหาโดยใช้บูลีน
- ผู้ใช้สามารถค้นได้โดยระบุเพียงบางส่วนของคำตามด้วยเครื่องหมาย truncation
- ผู้ใช้สามารถค้นได้จากวลีและคำใกล้เคียง
- ผู้ใช้สามารถใช้คำค้นได้หลากหลาย
- ผู้ใช้สามารถควบคุมการค้นหาได้ในกรณีที่เป็นการค้นหาที่ซับซ้อน
- ใช้คลังคำเพื่อเลือกคำค้นที่เหมาะสม
- เป็นกรณีค้นเอกสารระดับเต็ม
- แสดงผลการค้นหาที่ระบุเนื้อหาสาระพร้อมชื่อเรียกและ URL ของเอกสาร
- แสดงผลการค้นหาที่ตีความได้ง่าย เรียงลำดับความสัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการจากมากไปหาน้อย
- แสดงผลพร้อมทำแหล่งข้อมูลที่ได้ทำกรณีไว้
- ปรับปรุงฐานข้อมูลให้ทันสมัย จัดรายการเชื่อมโยงที่ล้ำสมัยและไม่สัมพันธ์กันออกไป

อย่างไรก็ตาม ลักษณะของเครื่องมือค้นดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ แรง เวลา และค่าใช้จ่ายสูง แลงศาสตร์ เห็นว่าไม่มีเครื่องมือค้นหาที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามนี้

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเว็บไซต์ (Web design)

ธวัชชัย ศรีสุเทพ (2544) ได้กล่าวถึงการออกแบบเว็บไซต์อย่างมีประสิทธิภาพว่า การออกแบบเว็บไซต์ที่ดีไม่ได้หมายถึงลักษณะหน้าตาของเว็บไซต์เพียงอย่างเดียว สำหรับเว็บไซต์ขององค์กรธุรกิจที่มีเป้าหมายเพื่อการขายสินค้าหรือบริการ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบ

เว็บไซต์เป็นอย่างมาก เพราะผู้ใช้หรือลูกค้าจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ โดยดูจากสิ่งที่พบเห็นในเว็บไซต์ซึ่งลักษณะการออกแบบเว็บไซต์จะสะท้อนถึงภาพลักษณ์ขององค์กรธุรกิจนั้น การออกแบบเว็บไซต์ให้มีประสิทธิภาพจึงมีองค์ประกอบอันเป็นพื้นฐานสำคัญ ดังนี้

- (1.) ความเรียบง่าย (Simplicity) มีรูปแบบที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน และใช้งานอย่างสะดวก
- (2.) ความสม่ำเสมอ (Consistency) ใช้รูปแบบเดียวกันตลอด เนื่องจากผู้ใช้จะรู้สึกว่าเป็นสถานที่เหมือนจริง ดังนั้น รูปแบบหน้าตา การออกแบบกราฟิก ระบบนำทาง (Navigation System) และ โทนีการมีความคล้ายคลึงกันตลอดทั้งเว็บไซต์
- (3.) ความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) การออกแบบต้องนึกถึงลักษณะขององค์กร เนื่องจากรูปแบบของเว็บไซต์สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์และลักษณะขององค์กรนั้นได้
- (4.) เนื้อหาที่มีประโยชน์ (Useful content) ควรจัดเตรียมเนื้อหาและข้อมูลที่ผู้ใช้ต้องการให้ถูกต้องและสมบูรณ์โดยมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
- (5.) ระบบนำทางที่ใช้งานง่าย (User-Friendly Navigation) ระบบนำทาง (Navigation System) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนั้นต้องออกแบบให้ผู้ใช้เข้าใจง่าย สะดวก และใช้กราฟิกที่สื่อความหมาย ร่วมกับคำอธิบายที่ชัดเจนมีรูปแบบและลำดับของรายการที่สม่ำเสมอ
- (6.) มีลักษณะที่น่าสนใจ (Visual Appeal) หน้าตาของเว็บไซต์มีความสัมพันธ์กับคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ เช่นคุณภาพกราฟิกที่สมบูรณ์ ไม่มีร่องรอยความเสียหาย ใช้ชนิดตัวอักษรที่อ่านง่ายสบายตา และการใช้โทนสีที่เข้ากันได้อย่างสวยงาม เป็นต้น
- (7.) การใช้งานอย่างไม่จำกัด (Compatibility) ควรออกแบบเว็บไซต์ให้ผู้ใช้ส่วนใหญ่เข้าถึงได้มากที่สุด
- (8.) คุณภาพในการออกแบบ (Design Stability) ต้องออกแบบและเรียบเรียงเนื้อหาอย่างรอบคอบ
- (9.) ระบบการใช้งานที่ถูกต้อง (Functional stability) ระบบการทำงานของเว็บไซต์จะต้องมีความแน่นอนและทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง เช่น ถ้ามีแบบฟอร์มให้ผู้ใช้กรอกข้อมูล ต้องแน่ใจว่าแบบฟอร์มนั้นสามารถใช้งานได้จริง

นอกจากนั้น โสรชัย นันทวัชวิบูลย์(2545) ได้กล่าวถึงแนวคิดการออกแบบกราฟิก และมัลติมีเดีย ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการออกแบบเว็บไซต์ในส่วนต่างๆที่สื่อถึงความหมาย ความรู้สึก และภาพลักษณ์ขององค์กร ดังนี้

- (1.) เส้น (Line)

- เส้นตรงให้ความรู้สึกมั่นคง

- เส้นนอนให้ความรู้สึกสงบนิ่ง เรียบร้อย
- เส้นเฉียงให้ความรู้สึกถึงความเคลื่อนไหว
- เส้นโค้งให้ความรู้สึกนุ่มนวล
- เส้นหยิกหยักให้ความรู้สึกถึงความไม่เป็นระเบียบ อิสระ สบายผ่อนคลาย
- เส้นเล็กและบาง ให้ความรู้สึกเบาและเฉียบคม

(2.) ระนาบ (Plane)

- วงกลม ให้ความรู้สึกเป็นกลาง รวมความสนใจ และการปกป้องคุ้มครอง
- สี่เหลี่ยม ให้ความรู้สึกสงบ มั่นคง เป็นระเบียบ
- สามเหลี่ยม ให้ความรู้สึก มั่นคง หยุคหนึ่ง แต่ส่วนปลายให้ความรู้สึกถึงทิศทาง
เฉียบคม
และมีแรงผลักดัน
- หกเหลี่ยม ให้ความรู้สึกเป็นส่วนย่อย เชื่อมโยง และไม่สิ้นสุด
- รูปร่างธรรมชาติ ให้ความรู้สึกถึงอิสระ การเคลื่อนไหว ไม่มีความแน่นอน

(3.) สี (Color)

- สีแดง ให้ความรู้สึก ร้อน พลัง ความแรง
- สีเหลือง ให้ความรู้สึกถึงความปลอดโปร่ง ดึงดูดสายตา
- สีน้ำเงิน ให้ความรู้สึกถึงความทันสมัย สุขุม มีราคา หรูหรา สุภาพ หนักแน่น
ผู้ชาย
- สีส้ม ให้ความรู้สึกดึงดูด ทันสมัย สดใส กระฉับกระเฉง
- สีเขียว ให้ความรู้สึกสดใส เป็นธรรมชาติ ความสบายตา ความชุ่มชื้น
- สีม่วง ให้ความรู้สึกหนักแน่นมีเสน่ห์ ความลับ สิ่งที่ปกปิด
- สีชมพู ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน นุ่มนวล ความรัก ผู้หญิง
- สีน้ำตาล ให้ความรู้สึกสงบ ความเรียบ ความเก่าแก่ โบราณ ความเป็นผู้ใหญ่
- สีฟ้า ให้ความรู้สึกโปร่งสบายตา ความนุ่มนวล ความสุขสบาย
- สีเงิน ให้ความรู้สึกถึงความทันสมัย มีราคา
- สีทอง ให้ความรู้สึกมีคุณค่า ราคาแพง หรูหรา
- สีขาว ให้ความรู้สึกถึงความบริสุทธิ์ ความสะอาด ความเรียบง่าย ความโล่งความ
ไม่มี
- สีเทา ให้ความรู้สึกอารมณ์เศร้า หม่นหมอง ไร้ชีวิตชีวา
- สีดำ ให้ความรู้สึกถึงความไม่รู้ ความไม่เห็น นำกลัว

(4.) การวางโครงสี (Color Schematic)

- โครงสีเอกรงค์(Monochrome) คือมีสีเดียว แต่ให้ความแตกต่างด้วยน้ำหนักสีให้ ความรู้สึกสุขุม เรียบร้อย เป็นสากล ไม่จืดจางระคนตา
- โครงสีข้างเคียง(Analogous) คือสีที่อยู่ติดกัน ควรใช้สีข้างเคียง 2-4 สี ไม่ควรมากกว่านี้เพราะจะหลุดจากความเข้มข้างเคียง
- โครงสีคู่ตรงข้าม (Dyads) คือสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรัส ควรใช้ในสัดส่วนสอง สี คือ 70:30 หากให้สัดส่วนที่เท่ากันจะไม่มีความเป็นเอกภาพ

(5.) การจัดองค์ประกอบภาพ (Composition)

- การวางจุดสนใจในงาน (Focus Point)

1	0	2
0	4	0
2	0	3

- ตำแหน่งหมายเลข 1 ตำแหน่งที่สายตาคงจะมองเป็นจุดแรก
- ตำแหน่งหมายเลข 2 ตำแหน่งที่มีพลังดึงดูดสายตา มีความเยียบคม เหมาะกับการจัดองค์ประกอบที่ต้องการเน้น
- ตำแหน่งหมายเลข 3 ตำแหน่งที่เป็นจุดสุดท้ายที่สายตาคงจะมอง
- ตำแหน่งหมายเลข 4 ตำแหน่งที่มีความสำคัญที่สุดในงาน แม้จะไม่ใช่มุม เรียกร่องสายตา แต่เป็นจุดรวมสายตา

(6.) เทคนิคในการออกแบบงาน (Design Techniques)

- ความเรียบ สื่อถึงความเป็นปกติ ความมีสมดุลที่หยุดนิ่งมักใช้กับงานออกแบบ ที่เป็นทางการ ในเชิงพาณิชย์
- ความเยียบ สื่อถึง ความขัดแย้ง ความเคลื่อนไหว มักใช้ในงานที่ไม่เป็นทางการ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่น้อย

- ความเคลื่อนไหว สื่อถึงความทันสมัย กระฉับกระเฉง งานที่สื่อถึง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
- ความหยุดนิ่ง สื่อถึงความสงบนิ่ง คงทน ความน่าเชื่อถือ ความสงบ
- ความเป็นกลาง สื่อถึงความกลมกลืน มีเอกภาพ ที่เป็นสากล ไม่จุดขาด
- ความโปร่งใส สื่อถึงความมีเอกภาพ ภาพที่โปร่งใสทำให้รู้สึกเกิดความสัมพันธ์กับการทับซ้อน
- ความทึบตัน ให้ความชัดเจนตรงไปตรงมา เข้าใจง่าย
- ความโดดเด่นเป็นการจัดองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่น ต้องการให้ผู้ชมสะดุด หยุดสายตากับสิ่งที่นำเสนอ
- ความเป็นคู่เป็นการจัดองค์ประกอบให้เกิดการเปรียบเทียบ การไหลลื่น ระหว่างองค์ประกอบทั้งสอง

(7.) ชนิดของตัวอักษร

- Serif หรือตัวอักษรโรมัน ให้ความรู้สึกถึงความเก่า มักใช้กับงานที่เป็นทางการ
- San Serif หรืออักษรแบบ Gothic ให้ความรู้สึกถึงความทันสมัยเรียบง่าย อ่านง่าย
- Script s หรือเลียนแบบลายมือ ให้ความรู้สึกถึงความไม่เป็นทางการ อีละระ สนุกสนาน ไร้กฎเกณฑ์ อ่านลำบาก
- Display Type หรือตัวอักษรประดิษฐ์ สามารถนำไปใช้ได้หลายงาน ขึ้นอยู่กับรูปแบบ ของงานนั้นๆ

นอกจากนั้นผู้ออกแบบยังต้องคำนึงถึงระยะห่างระหว่างคำ อักษร ระยะระหว่างบรรทัด การเว้นช่องไฟให้เหมาะสม อ่านง่าย สบายตาอีกด้วย

1.4 แนวคิดการประเมินความต้องการ

การประเมินความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผนโครงการ ไม่ว่าโครงการนั้นจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือไม่ก็ตาม ก็จะมีการพิจารณาการประเมินความต้องการในลักษณะของวิธีนำข้อมูลด้านลักษณะและสภาพของชุมชนมาวิเคราะห์แนวโน้มของปัญหาและความต้องการ โดยที่ผู้จัดเก็บข้อมูลจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ล่วงหน้าว่า ต้องการข้อมูลประเภทใดก่อนจะจัดการเก็บข้อมูล

นักวิชาการทั่วไปในสังคมของประเทศโลกตะวันตก มักจะให้คำจำกัดความของการประเมินความต้องการว่าเป็นการสำรวจที่วัดความรู้สึก ความคิดเห็น ความพึงพอใจ และความ

ต้องการของชุมชนหนึ่งๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะบางประการด้านการศึกษา หรือของสถานศึกษา แต่ถ้าหากมีการใช้วิธี การสำรวจดังกล่าว นักวิชาการก็เสนอแนวคิดว่า การประเมินความต้องการนั้นจะช่วยให้ข้อมูลแก่นักวางแผนถึงความต้องการของทั้งชุมชน แต่เป็นเพียงข้อมูลที่มีอยู่ และสอดคล้องกับคำถามที่ใช้ในการสำรวจเท่านั้น

อุดม สมบูรณ์(2533)เสนอว่า การประเมินความต้องการหมายถึง การกำหนดความต้องการของชุมชนภายใต้ปัจจัยต่างๆเช่นความสนใจสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม

ในที่นี้การประเมินความต้องการทางการศึกษา หมายถึงกระบวนการที่ช่วยชี้ให้เห็นและเข้าใจถึงช่องว่างระหว่างเงื่อนไขปัจจุบันกับที่คาดหวังของกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำช่องว่างที่พบนั้นมาจัดลำดับก่อนตามความสำคัญ ดังนั้นเป้าหมายแท้จริงของการประเมินความต้องการทางการศึกษานั้นก็คือ การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการทางการเรียนรู้ของปัจเจกชน องค์กร และชุมชน โดยที่ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการทางการศึกษา อาจจะเป็นข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยผู้บริหาร ตัดสินใจในด้านการวางแผน วางโครงการใหม่ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. ข้อมูลติดตามผลที่จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมโครงการ กำหนดแนวปฏิบัติที่จะสอดคล้องกับความต้องการทางการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย
3. ข้อมูลบ่งชี้ถึงความคาดหวังทางการเรียนรู้อันหลากหลายของกลุ่มพิเศษต่างๆ ที่แตกต่างกันไปเพราะเชื้อชาติ วัฒนธรรม หรือแม้แต่ความแตกต่างทางด้านสมอง และความสามารถในการรับรู้ของกลุ่มคนในชุมชนเดียวกัน

กระบวนการประเมินความต้องการเป็นระบบการกำหนดทั้งความต้องการทางการเรียนรู้ตามความสำคัญก่อนหลังของผู้เรียน และทรัพยากรการจัดการที่จะอำนวยความสะดวกให้

โครงการหรือกิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการนี้จึงต้องได้รับการมีส่วนร่วมทั้งทางกายสติปัญญาจากผู้เรียน ผู้สอนและทั้งทางกายและสติปัญญาจากผู้เรียน ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญภายใต้สิ่งแวดล้อมของแต่ละชุมชน

โดยทั่วไปแล้วการประเมินความต้องการเป็นเรื่องปกติของงานพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาองค์กร หน่วยงานย่อย พัฒนชุมชนตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ พัฒนาเฉพาะด้าน เช่น การศึกษา การส่งการเกษตรและสหกรณ์ การสาธารณสุข หรือแม้แต่การทหาร สุดแต่ว่าผู้รับผิดชอบงานนั้น โดยเฉพาะในหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชน ที่กำหนดหน้าที่ตนเองเป็นนักพัฒนาจะมองเห็นความสำคัญของการประเมินความต้องการหรือไม่ ในทางปฏิบัติ ผู้ดำเนินการมักจะกำหนดความต้องการแทนกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นโดยตั้งใจหรือโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ก็ตามการประเมินความต้องการทางการศึกษาก็ตกอยู่ในสภาพเดียวกันที่มักจะกำหนดโดยผู้ให้ หรือผู้สอนมากกว่าผู้เรียนหรือกลุ่มคนที่กำลังเป็นผู้เรียน

การประเมินความต้องการทางการศึกษา เป็นจุดเริ่มต้นอย่างเป็นทางการของกระบวนการ วางแผนและวางโครงการพร้อมๆ กับการประเมินทรัพยากรการจัดการ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ทักษะ ความรู้ ความสามารถของคน เทคโนโลยีต่างๆ เวลา งบประมาณ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ จัดการโครงการเป็นต้น สรุปได้ว่าการประเมินความต้องการคือการเปรียบเทียบหาช่องว่างระหว่าง สถานการณ์ที่คาดหวังกับสถานการณ์ปัจจุบันในประเด็นที่กำลังพิจารณา

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร (Communication)

การสื่อสาร เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก มนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคม จึงต้องมีการสื่อสารกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลายประการ ยกตัวอย่างเช่น

1. มนุษย์ต้องมีการสื่อสารเพื่อให้ได้รับปัจจัยสี่ อันเป็นความต้องการพื้นฐานของการ ดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค
 2. มนุษย์ต้องมีการสื่อสารเพื่อให้ได้รับความปลอดภัยในการดำรงชีวิต
 3. มนุษย์ต้องมีการสื่อสารเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม
 4. มนุษย์ต้องมีการสื่อสารกับเพศตรงข้ามเพื่อดำรงเผ่าพันธุ์
- ฉะนั้นมนุษย์ทุกคนจึงต้องมีการสื่อสารไม่เว้นในแต่ละวัน และหากมีความรู้ความเข้าใจในการ สื่อสารเป็นอย่างดี ก็ย่อมบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ได้รับสิ่งที่ต้องการ ตรงกันข้ามหาก สื่อสารบิดเบือนหรือผิดพลาดไม่ใช่เพียงไม่ได้รับในสิ่งที่ต้องการ แต่ยังก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีก มากมาย

1.5.1 ความหมายของการสื่อสาร

นักวิชาการด้านการสื่อสารได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ต่างหาก ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้ (ปรมะ สตะเวทิน, 2529: 5-7, อ้างในสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2547)

-ยอร์จ เอ มิลเลอร์ (Gorge A. Miller) ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดข่าวสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

-ชาร์ล อี ออสกู๊ด (Charl E.Osgood) ให้ความหมายโดยทั่วไปว่า การสื่อสารเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมต่อสองฝ่าย

-วิมเบอร์ ชแรมม์ (Wiber Schramm) ให้ความหมายว่า การสื่อสาร คือ การมีความเข้าใจร่วมกัน ต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร

-วอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Warren W. Weaver) กล่าวว่า การสื่อสารที่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่าง ที่จิตใจของคนหนึ่ง อาจมีผลต่อจิตใจของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ใช่เพียงการพูดหรือเขียนเท่านั้น แต่อาจรวมถึงดนตรี ภาพ การแสดง และพฤติกรรมอื่นๆของมนุษย์

-เจอร์เกน รอป และเกรกอรี เบทสัน (Jurgan Ruesh and Gregory Bateson) ให้ความหมายโดยสรุปว่า การสื่อสารไม่ใช่การถ่ายทอดข่าวสารด้วยภาษาพูดและเขียนโดยมีเจตนาชัดเจนเท่านั้น แต่หมายถึง พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลหนึ่งกระทำ แล้วส่งต่อให้บุคคลอื่นเกิดความเข้าใจ

จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้แตกต่างกันข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การสื่อสาร คือการที่มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ของตนเอง ไปยังบุคคลอื่น รวมถึงการรับรู้ความรู้ ความคิดจากบุคคลอื่นมาปรับพฤติกรรมของตนเอง ผ่านกระบวนการของการสื่อสาร ซึ่งการถ่ายทอดและการรับรู้ความรู้ความคิมนั้น ได้แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1.การใช้รหัสสัญญาณโดยตรง เช่น การใช้สัญญาณเสียง ภาษาพูด สัญลักษณ์ ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ตลอดจนรหัสนี้สัญญาณอื่นๆที่กระทำโดยตรงระหว่างผู้ถ่ายทอดกับผู้รับ
- 2.การใช้เครื่องมือในการถ่ายทอด เป็นการสื่อสารโดยผ่านทางเครื่องมือ เช่น การใช้โสตทัศนูปกรณ์ วิทยุกระจายเสียง คอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ
- 3.การถ่ายทอดโดยกระบวนการทางสังคม เช่น การปฏิบัติสืบทอดทางประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม และระบบอื่นๆของสังคม

1.5.2 ประเภทของการสื่อสาร

การจำแนกประเภทของการสื่อสาร (ปรมะ สดเวทิน, 2526; อรุณีประภา หมอเศรษฐี, 2530; ระวีวรรณ ประกอบผล, 2542, อ้างใน สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2547) ได้จำแนกได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 เกณฑ์หลักๆ คือ

เกณฑ์ที่ 1 จำแนกตามกระบวนการหรือการไหลของข่าวสาร

ก. การสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) คือ การสื่อสารที่ข่าวสารจะถูกส่งไปยังผู้รับในทิศทางเดียว โดยไม่มีการตอบโต้กลับจากฝ่ายผู้รับ เช่น การสื่อสารผ่านสื่อ วิทยุ โทรทัศน์

หนังสือพิมพ์ การออกคำสั่งหรือมอบหมายงาน โดย ฝ่ายผู้รับไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้รับอาจไม่เข้าใจข่าวสาร หรือเข้าใจไม่ถูกต้องตามเจตนาของผู้ส่งและทางฝ่ายผู้ส่ง เมื่อไม่ทราบปฏิกิริยาของผู้รับ จึงไม่อาจปรับการสื่อสารให้เหมาะสมได้ การสื่อสารแบบนี้สามารถทำได้รวดเร็ว จึงเหมาะสมสำหรับการสื่อสารในเรื่องที่เข้าใจง่าย

ข. การสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) คือ การสื่อสารที่มีการส่งข่าวสารตอบกลับไปมาระหว่างผู้สื่อสาร ดังนั้นผู้สื่อสารแต่ละฝ่ายจึงเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับในขณะเดียวกัน ผู้สื่อสารมีโอกาสทราบปฏิกิริยาตอบสนองระหว่างกัน ทำให้ทราบผลของการสื่อสารว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ และช่วยให้สามารถปรับพฤติกรรมในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ตัวอย่างการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การพบปะพูดคุยกัน การคุยโทรศัพท์ การออกคำสั่งหรือมอบหมายงานโดยฝ่ายรับมีโอกาสแสดงความคิดเห็น การสื่อสารนี้จึงมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าการสื่อสารแบบทางเดียว

เกณฑ์ที่ 2 จำแนกตามภาษาสัญลักษณ์ที่แสดงออก

แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ก. การสื่อสารเชิงวัจนะ (Verbal Communication) หมายถึง การสื่อสารด้วยการใช้ภาษาพูดหรือเขียนเป็นคำพูด ในการสื่อสาร

ข. การสื่อสารเชิงอวัจนะ (Non-Verbal Communication) หมายถึง การสื่อสารโดยใช้รหัสสัญญาณอย่างอื่น เช่น ภาษาท่าทาง การแสดงออกทางใบหน้า สายตา ตลอดจนถึงน้ำเสียง ระดับเสียง ความเร็วในการพูด เป็นต้น

เกณฑ์ที่ 3 จำแนกตามจำนวนผู้สื่อสาร

แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ก. การสื่อสารส่วนบุคคล (Interpersonal Communication) หมายถึง การคิดการตัดสินใจของบุคคลหนึ่ง ที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเป็นประจำในตัวบุคคล ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม การสื่อสารส่วนบุคคล เป็นพื้นฐานของการติดต่อกับผู้อื่น ทั้งนี้เพราะการที่เราจะติดต่อกับบุคคลอื่นนั้น ในขั้นตอนแรกจะต้องมีการเรียนรู้หรือตัดสินใจในตนเองเสียก่อน และเมื่อใดก็ตามที่มีการติดต่อกับผู้อื่น คนเราก็จะต้องสื่อสารกับตนเองไปด้วยในขณะเดียวกัน การสื่อสารส่วนบุคคลจึงมีความสำคัญต่อการศึกษในเรื่องของการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะเกี่ยวพันไปถึงความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมมีผลสะท้อนต่อบุคคลอื่นในสังคมด้วย การรับสารในการสื่อสารส่วนบุคคล มีช่องทางการรับได้ 2 รูปแบบคือ การรับสารเฉพาะตัว เช่น ความคิดคำนึง ความกลัวที่เกิดขึ้นภายในตัวเอง ซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์และสภาพ

จิตใจของแต่ละบุคคล และการรับสารจากภายนอก เป็นการรับรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว ซึ่งบุคคลทั่วไปรับรู้ประสบการณ์นั้นได้เหมือนกัน เช่น ความหอมของดอกไม้ ความเจ็บปวด ฯลฯ

ข.การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) คือ การสื่อสารของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่น การพูดคุย อภิปราย การประชุมสัมมนา การเรียนการสอน ตลอดจนการสื่อสารอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน การสื่อสารลักษณะนี้ถือเป็นการสื่อสารที่สมบูรณ์และมีโอกาสบรรลุจุดประสงค์ได้ดีที่สุด เนื่องจากผู้สื่อสารสามารถแสดงปฏิริยาตอบสนองต่อกันได้ ผู้สื่อสารเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน

ค.การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) คือ การสื่อสารที่ถ่ายทอดสารโดยสื่อมวลชน (Mass Media) ไปยังผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมายที่ไม่แน่นอนและไม่จำกัดจำนวน เช่น การสื่อสารโดยวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วารสาร นิตยสาร ฯลฯ อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารมวลชนเป็นผลผลิตของความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและวิวัฒนาการของการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ โดยทำการคิดค้นเครื่องมือที่สามารถถ่ายทอดข่าวสารไปยังมวลชนจำนวนมาก เพื่อให้เหมาะสมกับสังคมที่มีการขยายตัวและมีความซับซ้อนมากขึ้น การสื่อสารประเภทนี้เป็นการสื่อสารที่ผู้สื่อสารรับรู้ปฏิริยาได้ตอบได้ยากจะซ้ากว่าการสื่อสารประเภทอื่น

เดวิด เค. เบอร์โล(Berlo,1960 pp.40-71 ,อ้างในสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข,2547)ได้เสนอไว้ว่า การสื่อสารจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ประการ ได้แก่

1.ทักษะในการสื่อสาร หมายถึง คุณสมบัติเกี่ยวกับความสามารถในการเข้ารหัส (Encode) ของผู้ส่งสาร และการถอดรหัส (Decode) ของผู้รับสาร เช่น ความสามารถในการพูด การเขียนเพื่อถ่ายทอดความคิดของตนเองให้แก่ผู้อื่น ความสามารถในการคิด และใช้เหตุผลเพื่อจัดระเบียบความคิดได้ชัดเจน ความสามารถในการแสดงสีหน้าและท่าทางอย่างเหมาะสม เป็นต้น

2.ทัศนคติ หมายถึง วิธีการที่บุคคลประเมินสิ่งต่างๆด้วยความโน้มเอียงของตนเองเพื่อที่จะเข้าถึงหรือหลีกเลี่ยงสิ่งนั้นๆ ทัศนคติในการสื่อสารมีได้หลายประการ เช่น ทัศนคติของตนเอง ต่อหัวข้อการสื่อสารต่อผู้รับสาร และต่อสถานการณ์แวดล้อมการสื่อสารนั้น ซึ่งทัศนคติของผู้สื่อสารที่มีต่อกัน ตัวอย่างเช่น เราจะสื่อสารกับคนที่เราสนิทและไว้ใจได้ดีกว่าสื่อสารกับคนที่ไม่รู้จัก เป็นต้น

3.ระดับความรู้ หมายถึง ความรู้ของผู้สื่อสารในเรื่องและเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งบุคคลหรือสภาพแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อมของสถานการณ์การสื่อสารครั้งนั้น โดยความรู้จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความถูกต้องแม่นยำของการสื่อสารนั้น

4.สังคม หมายถึง การที่ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการสื่อสารของบุคคล การที่มีปัจจัยทางสังคม เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้แตกต่างกันก็มีผลต่อการสื่อสารด้วย

5.วัฒนธรรม หมายถึง การที่ผู้สื่อสารมีขนบธรรมเนียม ค่านิยม ความเชื่อที่แตกต่างกัน ก็จะส่งผลให้การสื่อสารนั้นไม่ประสบความสำเร็จเช่นกัน

1.5.3 องค์ประกอบของการสื่อสาร

จากแบบจำลองการสื่อสารทั้ง 5 แบบข้างต้น จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าแต่ละแบบจะมีความแตกต่างกันในด้านรายละเอียดและประเด็นในการพิจารณา แต่ในแต่ละแบบจำลองก็มีความเหมือนกันในส่วนขององค์ประกอบสำคัญในการสื่อสาร โดยจะเห็นว่าในกระบวนการสื่อสารครั้งหนึ่งๆ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือช่องทาง (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนการของการสื่อสารไว้สรุปได้ดังนี้

1.ผู้ส่งสาร (Source) หมายถึง แหล่งกำเนิดสาร อาจเป็นบุคคล องค์กร สถาบันหรือคณะบุคคลที่เป็นผู้กำหนดสาระ ความรู้ ความคิด ที่จะส่งไปยังผู้รับสาร ดังนั้นการสื่อสารจะบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ เพียงใด จึงขึ้นอยู่กับผู้ส่งสาร และสารที่ส่งเป็นสำคัญ

2.สาร (Message) หมายถึง เรื่องราว ความรู้ความคิดต่างๆ ที่ผู้ส่งประสงค์จะส่งไปถึงผู้รับ มีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยชี้ความสำเร็จของการสื่อสาร 3 ประการ คือ เนื้อหาของสารสัญลักษณ์หรือรหัสของสาร และการเลือกหรือการจัดลำดับข่าวสาร

3.ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ข่าวสารจากผู้ส่ง จะถูกถ่ายทอดโดยอาศัยสื่อหรือตัวกลาง (Media) ซึ่งอาจเป็นสื่ออย่างง่าย เช่น การพบปะพูดคุยกันตัวต่อตัว การเขียน การแสดงกิริยาท่าทาง ไปจนถึงการใช้สื่อที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

4.ผู้รับ (Receiver) เป็นปลายทางของการสื่อสาร ซึ่งจะต้องมีการรับรู้เข้าใจหรือแสดงพฤติกรรมตามที่ผู้ส่งสารต้องการ หากไม่เป็นไปตามนั้นก็ถือว่าการสื่อสารนั้นล้มเหลว ผู้รับสารจะต้องมีทักษะการสื่อสารดีเช่นเดียวกับผู้ส่งสารจึงจะช่วยให้การสื่อสารบรรลุผลสมบูรณ์

1.5.4 อุปสรรคของการสื่อสาร

กระบวนการสื่อสารประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักต่างๆดังกล่าวแล้ว และประสิทธิภาพของการสื่อสาร จะเกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพขององค์ประกอบต่างๆนั่นเอง อุปสรรคสำคัญที่สกัดกั้นประสิทธิภาพของการสื่อสาร ได้แก่

1.อุปสรรคที่เกิดจากผู้ส่งสาร

กระบวนการสื่อสารนั้นมีจุดเริ่มต้นที่ผู้ส่งสาร ถ้าผู้ส่งสารขาดความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการสื่อสารนั้น การสื่อสารก็จะขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ส่งสารที่ดีจึงต้องมีความพร้อมในการสื่อสารดังนี้

- มีความรู้ความเข้าใจในสารที่จะสื่อออกไป
- เข้าใจวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร
- มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสาร
- ควบคุมความรู้สึกและความเชื่อมั่นของตนเองในขณะที่สื่อสารได้
- มีพฤติกรรมแสดงออกในการสื่อสารสอดคล้องกับเนื้อหาของสาร

2. อุปสรรคที่เกิดจากผู้รับสาร

เช่นเดียวกับอุปสรรคที่เกิดจากผู้ส่งสาร จุดสุดท้ายของกระบวนการสื่อสารนั้นคือ ผู้รับสาร เป้าหมายสำคัญของผู้ส่งสาร คือ ต้องการผลบางประการจากผู้รับสาร ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารก็คือปัจจัยภายในตัวของผู้รับสารเอง เช่น

- คุลยพินิจในการประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร
- คุลยพินิจในการเลือกเปิดรับ เลือกให้ความสนใจ และเลือกจดจำ
- ภูมิหลังด้านความรู้และประสบการณ์
- อารมณ์ในขณะที่รับสาร

3. อุปสรรคที่เกิดจากสาร

เนื่องจากสารเป็นข้อมูลที่ถือได้ว่าเป็นผลผลิตของผู้ส่งสาร ที่เกิดจากเหตุการณ์หรือจากความคิด ความรู้สึกของผู้ส่งสารที่ต้องการถ่ายทอดไปยังผู้รับสารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางประการ ดังนั้น ตัวสารเองก็สามารถเป็นปัจจัยทำให้การสื่อสารในประสบความสำเร็จได้เช่นกัน โดยมีปัจจัยต่างๆ เช่น

- ปริมาณของสาร
- ความเหมาะสมและความต่อเนื่องของเนื้อหาสาร
- การจัดลำดับและประเภทของสาร
- ความชัดเจนของสาร
- การเลือกใช้ภาษาในการสื่อสาร

4. อุปสรรคที่เกิดจากช่องทางการสื่อสาร

ช่องทางการสื่อสารก็เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่สามารถเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารได้ เช่น

- ความเหมาะสมของช่องทางที่ใช้
- สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ขณะทำการสื่อสาร เช่น เกิดสิ่งรบกวนด้านกลไกของช่องทางการสื่อสาร (Mechanical Noise) หรือสิ่งรบกวนด้านการแทนความหมาย (Semantic Noise)

1.5.5 คุณค่าของสารสนเทศ (Value of Information)

คุณค่าของสารสนเทศจะเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของสารสนเทศ สารสนเทศมีความจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่จะได้รับสารสนเทศ ทั้งนี้เพราะมีความจำเป็นคืออำนาจ (Information is Power) ที่ช่วยดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ คุณค่าของสารสนเทศ เราพิจารณาจากอรรถประโยชน์ (Utility) เป็นตัวสำคัญ หมายความว่า สารสนเทศที่ได้รับสนองความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ ถ้าไม่สนองความต้องการก็จะไม่เกิดอรรถประโยชน์ซึ่งถือว่าสารสนเทศที่ได้รับไม่มีคุณค่า คุณค่าของสารสนเทศจึงอยู่ที่ว่าสารสนเทศที่ถูกใช้แล้วทำให้ผู้รับเกิดความพึงพอใจ หรือสนองความต้องการของผู้ใช้แค่ไหน สารสนเทศถ้าเกินความต้องการก็จะลดค่าลงทันที ดังนั้น สารสนเทศไม่สามารถเป็นอิสระกับผู้รับได้ คุณค่าของสารสนเทศจึงเน้นที่รับเป็นสำคัญ การวัดคุณค่าของสารสนเทศว่ามากน้อยจึงขึ้นอยู่กับผู้ใช้แต่ละคน ว่ามีความต้องการสารสนเทศมากน้อยเพียงใด เพราะผู้ใช้แต่ละคนก็ให้คุณค่าแก่สารสนเทศที่ได้รับรูปแบบต่างกัน วิวัฒนาการของเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ ซึ่งให้เห็นคุณค่าของสารสนเทศที่มีผลต่อธุรกิจ เพื่อช่วยในการวัดคุณค่าของสารสนเทศจึงกำหนดคุณสมบัติ (Attribute) ที่สำคัญของสารสนเทศดังนี้

1.สามารถเข้าถึงได้ (Accessibility) ความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงสารสนเทศ ในการนำสารสนเทศมาใช้ประกอบการตัดสินใจ ความรวดเร็วในการค้นคือสารสนเทศสามารถวัดได้ เช่น หนึ่งนาทีหรือหนึ่งชั่วโมง

2.ความครบถ้วน (Completeness) ความสมบูรณ์ในเนื้อหาของสารสนเทศ โดยพิจารณาทางด้านคุณภาพของสารสนเทศมากกว่าด้านปริมาณ

3.ความถูกต้องเที่ยงตรง (Accuracy) คุณสมบัติของข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการนำสารสนเทศมาใช้ สารสนเทศที่ได้รับต้องไม่มีข้อผิดพลาด ตัวอย่างข้อผิดพลาด ได้แก่ ข้อผิดพลาดด้านการคัดลอก หรือการบันทึกข้อมูลข้อผิดพลาดในด้านการคำนวณ เป็นต้น

4.ความเหมาะสม (Appropriateness) คุณสมบัติในข้อนี้พิจารณาถึงการผลิตสารสนเทศว่า ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้รับตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากน้อยเพียงใด เพราะถ้าสารสนเทศที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการก็ไม่เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะการผลิตสารสนเทศต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการซึ่งเป็นการยากในการวัดจำนวนให้เห็นได้

5.ความทันเวลา (Timeliness) สารสนเทศนั้นต้องใช้ระยะเวลาสั้น และมีความรวดเร็วในการประมวลผล เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศทันเวลา

6.ความชัดเจน (Clarity) สารสนเทศที่ได้รับต้องมีความชัดเจน ไม่กำกวม ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้สารสนเทศเข้าใจผิด ซึ่งถ้าต้องแก้ไขข้อมูลอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลาเพิ่มขึ้น

7.ความยืดหยุ่น (Flexibility) สารสนเทศที่ดีจะต้องให้ประโยชน์แก่บุคคลจำนวนมากอย่างกว้างขวาง มากกว่าเป็นสารสนเทศเฉพาะบุคคล

8.ความสามารถในการพิสูจน์ได้ (Verifiability) สารสนเทศนั้นต้องสามารถพิสูจน์หรือตรวจสอบได้ว่าเป็นความจริง

9.ความซ้ำซ้อน (Redundancy) หมายความว่าสารสนเทศที่ได้รับนั้น มีความซ้ำซ้อนหรือมีมากเกินไปจนจำเป็นหรือไม่ ดังนั้นสารสนเทศที่ดีต้องไม่มีความซ้ำซ้อน

10.ความไม่ลำเอียง (Bias) ลักษณะของสารสนเทศที่ผลิตขึ้นนั้นไม่มีความตั้งใจหรือเจตนาในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสารสนเทศตามที่ได้กำหนดหรือหาข้อยุติไว้ล่วงหน้า

1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา

สำหรับแนวคิดการใช้สื่อมวลชนเพื่อพัฒนานั้น วิลเบอร์(1972) ได้อธิบายถึงบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาไว้ดังนี้

1. บทบาทในการเฝ้าระวังหรือบทบาทในการเสนอข่าวสาร

สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่เป็นยามตรวจสอบ นั่นคือการให้ข้อมูลข่าวสารและอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ได้รู้คนหน้าเพียงใด สื่อมวลชนช่วยเสนอข่าวสารที่ทำให้ประชาชนได้รับรู้ว่ามีเหตุการณ์ใด หรือบุคคลใด ที่มีความสำคัญ และเหตุการณ์ใดที่จะเป็นอันตราย ดังนั้นสื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เสมือนยามระวังเหตุ และจะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกรายงานข่าวสารเหตุการณ์อะไรให้ประชาชนได้รับทราบ

สื่อมวลชนสามารถทำให้ผู้รับสารเห็นโลกกว้างขึ้น เพราะสื่อมวลชนสามารถจัดอุปสรรคเกี่ยวกับระยะทางและความห่างไกล สามารถนำประชาชนมุ่งไปที่ที่ทุกคนต่างมุ่งมองไปในอนาคตและสถานที่ที่ไกลออกไป

สื่อมวลชนสามารถเน้นและกำหนดความสนใจ ความเห็นส่วนใหญ่ที่ว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์อะไรคือสิ่งที่น่าสนใจมักเป็นความเห็นที่ได้จากสื่อมวลชน สื่อมวลชนจะเป็นผู้นำเอาสิ่งต่างๆ มาทำให้เป็นสิ่งที่น่าสนใจขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนา สื่อมวลชนสามารถแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศเป็นสิ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญ

สื่อมวลชนสามารถยกระดับความปรารถนาของบุคคล ในประเทศด้อยพัฒนาสื่อมวลชนมีส่วนช่วยในการสร้างความปรารถนาของบุคคลที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิมและเต็มใจที่จะทำงานหนักเพื่อบรรลุชีวิตที่ดีขึ้น

สื่อมวลชนสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา สื่อมวลชนสามารถให้ข่าวสารจำนวนมากและหลากหลายแก่ประชาชน สามารถทำให้ประชาชนเห็นโลกกว้างขึ้น สามารถเน้นหรือกำหนดความสนใจของประชาชนให้อยู่กับปัญหาและเป้าหมายของการพัฒนา

2. บทบาทในการกำหนดนโยบายหรือบทบาทในการตัดสินใจ

สื่อมวลชนมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่พึงปรารถนา แม้จะยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าสื่อมวลชนโดยลำพังจะสามารถเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนได้ก็ตาม

สื่อมวลชนสามารถให้ข้อมูลข่าวสารไปยังช่องสาร ระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรม

สื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่บุคคล การที่บุคคลได้รับยกย่องหรือเย้ยฝานสื่อมวลชนเท่ากับเป็นการสร้างชื่อเสียงหรือยกย่องสถานภาพของบุคคลนั้น

สื่อมวลชนสามารถให้อภิปรายเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ไปได้กว้างขึ้น กล่าวอีกในหนึ่งสื่อมวลชนสามารถทำให้ประชาชนจำนวนมากขึ้นเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายของประเทศ

สื่อมวลชนช่วยนำเสนอข่าวสารของปัญหาหรือนโยบายท้องถิ่นให้ประชาชนในส่วนต่างๆ ของประเทศ ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเดียวกันก็จะรายงานข่าวและปัญหาระดับชาติต่อผู้นำว่าควรจะยอมรับนโยบายอะไร ดังนั้นเวทีอภิปรายเกี่ยวกับนโยบายระดับชาติจะถูกขยายกว้างขึ้น

สื่อมวลชนสามารถทำให้ประชาชนเชื่อฟังหรือทำตามบรรทัดฐานของสังคม สิ่งใดก็ตามที่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดไปจากบรรทัดฐานของสังคม ถ้ายังไม่มีคนนำมาตีแผ่กันอย่างกว้างขวางในหมู่ประชาชนแล้วทุกคนก็ดูเหมือนว่าจะมีปฏิริยาอยู่ในใจเท่านั้น แต่เมื่อใดก็ตามที่สื่อมวลชนมาตีแผ่สู่สาธารณชนปฏิริยา ก็จะแสดงออกอย่างออกนอกหน้ามากขึ้น

สื่อมวลชนสามารถสร้างระสนิยมที่ดีในการพัฒนาประเทศ สื่อมวลชนจะช่วยทำให้การตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

3. บทบาทในการสอนหรือบทบาทในการให้ความรู้

สื่อมวลชนสามารถสร้างบรรยากาศต่อการเอื้ออำนวยยอมรับวิธีปฏิบัติใหม่ เทคนิคใหม่ ทัศนคติใหม่ สามารถทำให้ประชาชนแสดงบทบาทในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีโครงสร้างศึกษาและการอบรมในระดับชาติในเรื่องดังกล่าวอย่างมาก นั่นคือสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ให้การศึกษ ให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งทางตรงทางอ้อมในการดำเนินชีวิต หรืออาจช่วยส่งเสริมการสอนของครูให้ดีขึ้นซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาสังคมทางหนึ่ง

1.7 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องโดยสื่อมวลชน

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องโดยสื่อมวลชน เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายอิทธิพลของสื่อที่มีต่อสังคม โดยที่สื่อจะเป็นผู้เสนอหรือไม่เสนอข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้ของสังคมแทบทั้งสิ้น

Mccomp and Shaw (1972) กล่าวว่าหน้าที่จัดวางสารของสื่อมวลชนนั้นมาจากแนวคิดที่ว่า การที่สื่อมวลชนให้ความสนใจต่อประเด็น หรือหัวข้อที่เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องต่างๆ ทำให้ประชาชนได้รับทราบ และตระหนักถึงความสัมพันธ์ถึงปัญหาและบทบาทหรือประเด็นนั้นๆตามที่สื่อมวลชนต้องการ กล่าวคือ สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่จะให้ความสำคัญของการรับรู้ในเรื่องหัวข้อและประเด็นที่สื่อมวลชนเสนอ

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องโดยสื่อมวลชน เกิดขึ้นโดยนักวิเคราะห์ทางการเมืองชื่อ clippman and park (1992) ต่อมานักวิเคราะห์ของทั้งสองงานให้การวิจัยต่างๆ ทางด้านการสื่อสารของการเมือง ซึ่งผลงานวิจัยของ Mcwell E maccomb & Donald L shaw ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าในการคัดเลือกหรือเสนอข่าวสารนั้น บรรณาธิการ เจ้าหน้าที่ห้องข่าว และผู้ประกาศข่าว จะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความเป็นจริงทางการเมืองได้ เพราะผู้อ่านไม่เพียงแต่จะเรียนรู้จากประเด็นข่าวที่ผ่านการเลือกสรรมาแล้ว ยังได้รับรู้ถึงความสำคัญของประเด็นข่าวจากความถี่ การวางตำแหน่งในการนำเสนอ และขนาดของตัวอักษรหรือเสียงที่ปรากฏทางสื่ออีกด้วย

Lee becker (1982) ได้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาโดยสื่อมวลชนไว้ดังนี้

1. บุคคลมีความปรารถนาที่จะให้ตนเองได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว
2. สื่อมวลชนอยู่ในฐานะเป็นหนทาง หรือวิธีการที่ทำให้บุคคลได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
3. เนื่องจากแหล่งข่าวมีจำกัดและยากต่อการเข้าถึงของผู้รับสารที่มีฐานะเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นหนทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด สำหรับผู้รับสารที่จะทำให้ตนเองได้รับการบอกกล่าวนั้น
4. ข่าวสารที่ถูกถ่ายทอดโดยสื่อมวลชน ผู้รับสารสามารถพิสูจน์ได้จาก การที่เข้าไปรับรู้และเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้นๆ
5. สื่อมวลชนมีปัญหากับการคัดเลือกข่าวสาร ที่จะเสนอประเด็นหรือเรื่องราวใดที่สำคัญมากหรือน้อย

6. สมาชิกผู้รับสารจะเกิดการยอมรับการเน้นความสำคัญของข่าวสารหรือประเด็นเนื้อหาจากสื่อมวลชน จนกลายเป็นความคิดเห็นตนเอง

แนวความคิดในเรื่องกำหนดหัวข้อโดยสื่อมวลชนนี้ มิได้หมายความว่า สื่อมวลชนมีจุดมุ่งหมายที่จะมีบทบาทในการเสนอประเด็นใดประเด็นหนึ่ง โดยเฉพาะหากแต่ในการนำเสนอ สื่อมวลชนกำลังทำหน้าที่ผู้เลือกสรรและกลั่นกรองสารก่อนที่จะถ่ายทอดไปยังผู้รับสารตามที่ Westley & McClean กล่าวไว้ในแนวคิดผู้เฝ้าประตูประกอบกับสื่อเองก็มีข้อจำกัดในเรื่องของพื้นที่ที่จะนำเสนอข่าว ทำให้ประเด็นข่าวที่ถูกนำเสนอออกมา เสมือนหนึ่งได้ถูกกำหนดความสำคัญไว้แล้วขั้นตอนหนึ่ง จากนั้นประชาชนก็เป็นผู้พิจารณาเองว่า อะไรที่จะเป็นประเด็นที่นำมาวิจารณ์หรือถกเถียงต่อไปอย่างไรก็ตามอย่างเรื่องนี้จะเห็นว่า การวางจริงของข่าวสารใน 2 ลักษณะคือมิใช่สื่อมวลชนจะเสนอประเด็นข่าวให้แก่สังคมเพียงฝ่ายเดียว สื่อมวลชนเองก็ต้องดูลักษณะของความต้องการ และความสนใจของสังคมด้วยก่อนที่จะกำหนดประเด็นข่าวที่จะนำเสนอสังคมต่อไป

1.8 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาในสื่อมวลชน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสื่อมวลชนในปัจจุบันได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางและแพร่หลายมากขึ้น มีระเบียบวิธีวิจัยที่ละเอียดลึกซึ้ง และมีความแน่นอนมากขึ้น ภายใต้รูปแบบวิจัยที่ทำได้หลายวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับแนวความคิดและกรอบการศึกษาก็มีหลากหลาย เกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชา ที่สามารถนำมาอธิบายการศึกษาในด้านนี้ได้ ทั้งนี้อยู่กับหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้นๆ การวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นเทคนิคหรือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอย่างหนึ่ง ที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ หรือข้อค้นพบจากการวิจัยนั้นๆ

สำหรับความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหานั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามแตกต่างกันดังนี้

เกษม ศิริสัมพันธ์(2507) อธิบายถึงความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า เป็นวิธีการวิจัยของสื่อมวลชนชนิดหนึ่ง วิธีการนี้มุ่งศึกษาของเนื้อหาของสื่อมวลชน จากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุหรือโทรทัศน์ เพื่อตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูล อันแสดงถึงแนวโน้มถึงสาระของสื่อมวลชนในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมา

Berelson (1971) กล่าวว่าในกระบวนการสื่อสาร องค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญคือเนื้อหาหรือสารที่ผู้ส่งสารสื่อสารกับผู้รับสารของตน

นันทวัน สุชาติ(2532) กล่าวถึงการวิเคราะห์เนื้อหาว่า การนิยามวิธีวิจัยแบบนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยที่มีการพัฒนาเกี่ยวกับเทคนิค และการประยุกต์ใช้เครื่องมือ เพื่อศึกษากับปัญหาใหม่ๆของสิ่งที่จะนำมาศึกษา อย่างไรก็ตามความหมายพื้นฐานของการวิจัยแบบนี้ก็ถือเป็น

เทคนิคของการวิจัยเชิงบรรยายที่วิเคราะห์เนื้อหาในเชิงปริมาณ เชิงระบบ เชิงภาวะวิสัยและเนื้อหาที่ปรากฏความสามารถวัดได้

จะเห็นได้ภายในคำจำกัดความจะมีแนวความคิดที่สำคัญ 4 เรื่อง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการกำหนดว่า การสื่อสารนั้นควรจะถูกวิเคราะห์ทางด้านเนื้อหาอย่างไรกล่าวคือ

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือการวิเคราะห์เนื้อหาที่ให้ผลลัพธ์ที่ควรจะนำเสนอในรูปแบบของตัวเลข เช่น ในรูปของความถี่ ร้อยละ ค่าสหสัมพันธ์หรืออัตราส่วน เป็นต้น
2. การวิเคราะห์เชิงระบบ คือ เนื้อหาที่จะวิเคราะห์มีการเลือกโดยวิธีการที่ถูกกำหนดไว้ก่อนล่วงหน้า อย่างไม่มีอคติ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบเฉพาะองค์ประกอบในส่วนที่คิดว่าจะมาสสนับสนุนข้อสมมุติฐานของตนเองเท่านั้น
3. การวิเคราะห์เชิงภาวะวิสัยคือประเภทของเนื้อหาที่จะศึกษาจะต้องมีการนิยามไปในแนวทางที่บุคคลอื่นๆสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ในเรื่องเดียวกันได้และจะได้ผลลัพธ์ที่ตรงกันด้วย
4. การวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏสามารถวัดได้คือเนื้อหาที่ทำการวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์กำหนดขึ้น ใช่วัดได้อย่างชัดเจน

สุภางค์ จันทวานิช (2539) ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่าคือเทคนิคการวิจัยที่พยายามจะบรรยายเนื้อหาในข้อความ หรือ เอกสาร โดยใช้วิธีเชิงปริมาณเป็นอย่างระบบและเน้นสภาพ วัตถุประสงค์ การบรรยายที่เน้นที่เนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อความ ที่ผู้วิจัยไม่มีอคติหรือใช้ความรู้สึกของตัวเองเข้าไปพัวพัน ไม่เน้นการตีความหรือหาความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังหรือความหมายระหว่างบรรทัด สำหรับนักวิจัยถือว่าการวิเคราะห์เนื้อหาอาจไม่จำเป็นต้องเป็นวิจัยเชิงปริมาณก็ได้ เพียงแต่ทำให้การระบุคุณลักษณะเฉพาะของข้อความหรือสารอย่างมีระบบและเป็นสภาพวัตถุประสงค์ จึงอาจสรุปได้ว่าการวิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือมีความเป็นระบบ มีความเป็นสภาพวัตถุประสงค์และอิงกรอบแนวคิดทฤษฎี

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เนื้อหา

เกษม ศิริพันธ์(อ้างแล้ว)อธิบายถึงจุดประสงค์หรือคุณประโยชน์ของการวิเคราะห์เนื้อหาของด้านสื่อมวลชนดังนี้

1. เพื่อทราบแนวโน้มและระดับของการทำงานด้านสื่อมวลชน

เนื่องจากเนื้อหา สารคือองค์ประกอบที่สำคัญของกิจการด้านการสื่อสารของสื่อมวลชน การวิเคราะห์เนื้อหา จึงอาจแสดงผลทำนองเปรียบเทียบให้เห็นถึงแนวโน้มและระดับการปฏิบัติหน้าที่

ของสื่อมวลชน ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา ย่อมชี้ให้เห็นถึงคุณภาพและปริมาณของเนื้อหาที่ถ่ายทอดไปถึงประชาชน ที่เป็นผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ชม ทุกวันนี้การสื่อสารมวลชนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันของคนในยุคปัจจุบัน การที่สามารถตรวจสอบได้ข้อมูลที่แน่นอนเกี่ยวกับเนื้อหาของตัวสื่อสาร ย่อมมีประโยชน์แก่ทั้งผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการด้านสื่อสารมวลชน นักการศึกษา ประชาชนผู้ใช้สื่อมวลชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทางราชการ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนทุกฝ่าย

2. เพื่อเปรียบเทียบถึงแนวโน้มและระดับของเนื้อหาของการสื่อสารมวลชนระหว่างประเทศ

ทุกวันนี้เนื้อหาของสื่อมวลชน ไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่มุมโลกด้านหนึ่ง สามารถถ่ายทอดไปยังมุมโลกด้านหนึ่งได้อย่างรวดเร็วมีคำกล่าวกันว่าโลกจะมีสันติได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมีชุมชนโลกแต่ชุมชนโลกจะมีขึ้นได้นั้นต้องอาศัยการสื่อสารโลกเสียก่อน ดังนั้นการถ่ายทอดเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างประชาชาติ การสื่อสารมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วม ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การตรวจสอบวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชน ของแต่ละประเทศมาเปรียบเทียบ จึงอาจแสดงให้เห็นถึงระดับของการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็น เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีของสหประชาชาติได้เป็นอย่างดีหนทางหนึ่ง

3. เพื่อสะท้อนความต้องการของประชาชนผู้ใช้สื่อมวลชน

เนื้อหาของสื่อมวลชนนั้น ดำเนินไปตามกฎของการเสนอ เพื่อสนองความต้องการของประชาชน เมื่อประชาชนมีความต้องการเนื้อหาของสื่อมวลชน ประเภทใด ชนิดใด ผู้ดำเนินการจัดทำย่อมต้องสนองตามความต้องการนั้น ดังนั้นการวิเคราะห์เนื้อหาจึงเป็นหนทางที่จะสะท้อนระดับสนิยมและความต้องการของสังคมได้

4. เพื่อทราบแผนวัฒนธรรมของสังคมในปัจจุบัน

วัฒนธรรมคือกรอบหรือแนวทางของคนในสังคมสืบเนื่องจากวัตถุประสงค์ข้อ 3 ทำให้สะท้อนให้เห็นการพึ่งพากันและกันของสื่อมวลชนและผู้บริโภค เมื่อสื่อมวลชนผลิตเนื้อหาตามความต้องการของประชาชนและวัฒนธรรมคือแนวทางแห่งพฤติกรรมของคนในสังคม ฉะนั้นการตรวจสอบเนื้อหาของสื่อมวลชนจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่นักสังคมศาสตร์และนักวิจัยด้านการสื่อสารมวลชน สามารถกำหนดเรียนรู้แบบแผน วัฒนธรรมของสังคมผ่านเนื้อหาของสื่อมวลชนได้

5. เพื่อทราบความคิดเห็นของสื่อมวลชน ในฐานะสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็น

สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์และเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้กับประชาชน ได้ทราบแล้ว ยังมีหน้าที่ในการเป็นตัวกลางในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาอันเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวมในสังคม เสียงของสื่อมวลชนไม่ใช่เสียงสวรรค์ แต่เป็นเสียงที่ทุกฝ่ายที่

เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญเหนือยกระมัดระวังอยู่ ฉะนั้นการวิเคราะห์เนื้อหาถึงความคิดเห็น ที่แสดงออกทางสื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย

6. เพื่อตรวจสอบการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อผลทางการเมืองและสงครามจิตวิทยา

การวิเคราะห์เนื้อหานั้น ได้ถูกริเริ่มครั้งแรกโดย Office of War information(OWI) ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง โดยOWIเป็นหน่วยราชการทางทหารของสหรัฐมีหน้าที่ดำเนินสงครามจิตวิทยาและตรวจสอบโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายศัตรู การวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองให้ผลที่แน่นอน ฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถอนุมานกำลังขวัญของประชาชนและทหารของฝ่ายศัตรู ตลอดจนล่วงรู้วิธีการ โฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายตรงข้ามอย่างแม่นยำ เมื่อเสร็จสิ้นสงครามโลกแล้วนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้นำวิธีการวิเคราะห์เนื้อหามาใช้และสร้างประโยชน์ในทางการบริหารของหน่วยรัฐบาลและหน่วยธุรกิจ

Dennis mcquail (1987) ได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์และลักษณะของการวิเคราะห์เนื้อหาดังนี้

1. เพื่อศึกษาในแง่มุมรับและส่งข่าวสาร

การวิเคราะห์เนื้อหาทำให้สามารถเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับผู้ส่งและผู้รับสารได้ทั้งนี้เพราะมีหลายกรณีที่มีการให้คำนิยามของผู้รับ โดยอ้างอิงจากแง่มุมของเนื้อหา เช่นคำนิยามที่ว่าผู้รับหมายถึงเนื้อหาสิ่งทีบุคคลมารไปรับเอามาและอาจรวมองค์ประกอบอื่นๆเข้าไปอีกด้วยซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วหลักเกณฑ์ที่จะใช้พิจารณาข้อมูลรายละเอียดดังกล่าว มักได้มาจากตัวสถาบันสื่อสารมวลชนนั่นเอง

ประโยชน์ประการหนึ่งจากการศึกษาผู้รับสารจากแง่มุมของเนื้อหาคือ ทำให้สามารถจะตัดสินใจคำนิยาม ของผู้รับสารจากการพิจารณาอุปสรรคเนื้อหาในสิ่งที่เขาชื่นชอบ โดยการวินิจฉัยคุณค่าในเนื้อหาของสื่อ นั้นเป็นเนื้อหาที่ไร้อารยะทำให้ผู้รับสารหนีปัญหาจากโลกแห่งความเป็นจริง เป็นต้น ในการวิเคราะห์ดังกล่าวนั้นจะต้องทำให้ลึกซึ้งเกินกว่าการพิจารณาแค่เพียงรสนิยม ความสามารถและระดับวัฒนธรรมของผู้รับสาร ซึ่งเกณฑ์ที่กล่าวนี้ขณะนี้ยังเป็นเรื่องที่ยังค้างพิจารณาและไม่อาจจะเชื่อถือได้มากนัก

2. เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากสื่อมวลชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลของการสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่จะเชื่อมโยงเอาเนื้อหาของสารเข้าอยู่กับข้อมูลที่อยู่นอกแวดวงของสื่อออกไป เช่น คุณสมบัติของผู้รับสาร หรือคุณลักษณะโดยทั่วไปของสังคม โดยที่ถือว่าบรรดาข้อมูลเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับสื่อ ซึ่งหมายความว่าสื่อมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร และต่อสังคมสำหรับในแง่มุมในผลของสื่อนี้ การวิเคราะห์เนื้อหาที่มีบทบาท อยู่ 2 ประการคือประการแรก เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วเนื้อหาของสารย่อมบรรจุไว้ซึ่งวัตถุประสงค์

ทิศทาง และความโน้มเอียงอยู่ภายใน ดังนั้นการวิเคราะห์เนื้อหาเหล่านั้น จึงอาจจะช่วยให้คาดการณ์ได้ว่า จะมีผลลัพธ์อะไรตามมาบ้าง อีกประการหนึ่ง สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาที่กระทำหลังจากที่กระบวนการส่งสารนั้นดำเนินไปเสร็จเรียบร้อยแล้ว การวิเคราะห์เนื้อหาจะทำหน้าที่เป็นตัวตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของบรรดาข้อเสนอต่างๆที่เกี่ยวกับผลเรื่องของสื่อด้วย

3. การวิเคราะห์เนื้อหาในฐานะที่เป็นพยานของผู้ส่งสาร

การวิเคราะห์เนื้อหานั้นสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานโดยตรงในการทำความเข้าใจถึงผู้ที่สร้างสรรค์เนื้อหานั้นขึ้นมา เนื้อหานั้นเป็นสิ่งที่ปัจเจกบุคคลหรือองค์กรหนึ่งๆที่มีตัวตนแน่นอนเป็นผู้สร้างและเผยแพร่ออกไป คุณสมบัติบางประการที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานที่บ่งบอกถึงลักษณะหนึ่งทางสังคม ฐานะของชนชั้น หรืออุดมการณ์ของผู้ส่งสารได้ หรือสามารถทำให้เข้าใจถึงวิธีการที่องค์กรผู้ผลิตใช้ในการดำเนินการและเลือกสรรสื่อเพื่อนำมาเผยแพร่ได้ การศึกษาเนื้อหาในลักษณะนี้มีบทบาทอยู่หลายประการคือ อาจจะช่วยให้คาดเดาเป็นสมมุติฐานได้ว่า รูปแบบเนื้อหาเฉพาะๆ แต่ละชนิดนั้นก่อตัวมาได้อย่างไร และสมมุติฐานที่อาจจะช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงในการวิเคราะห์สถาบันและองค์การสื่อมวลชน ในบางกรณีการวิเคราะห์เนื้อหายังอาจจะช่วยบ่งบอกถึงค่านิยม ฐานคติ และบริบททางสังคมของผู้ผลิตสารได้อีกด้วยสำหรับในอีกบทบาทหน้าที่หนึ่งนั้น การวิเคราะห์เนื้อหาอาจจะช่วยให้ความกระจ่างเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการ “ขามเฝ้าประตู” ที่เกิดขึ้นภายในกระบวนการสื่อสารหรือการตกแต่งเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้รับสารในแต่ละกลุ่ม

4. การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อในฐานะที่เป็นพยานหลักฐานของสังคม

การใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเป็นวิธีการเข้าถึงสังคมและวัฒนธรรมนั้นมีหลายวิธี โดยที่อาจจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหานั้น ประมวลผลชุดผลข้อมูลที่บ่งบอกถึงลักษณะทางสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นข้อมูลดังกล่าว ยังใช้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหากใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นแหล่งวัตถุดิบในการศึกษา ก็จะมีข้อเปรียบเทียบหลายประการคือเนื้อหาของสื่อมีจุดเด่นที่มีตรงลักษณะ “ไม่มีปฏิกิริยาต่อผู้ศึกษา” และเป็นวัตถุดิบที่ไม่เสื่อมสลายไปตามกาลเวลาเนื้อหาของสื่อมวลชนจึงมีคุณค่าสำหรับการศึกษานักประวัติศาสตร์ นักสังคมวิทยา นักมานุษยวิทยา ด้วยเหตุนี้

สำหรับนักคิดทางวิชาการหลายสำนัก จึงได้นำเอาการวิเคราะห์เนื้อหามาใช้เช่นสำนัก cultural indicator ซึ่งได้สร้างแบบจำลองเรื่องตัวบ่งชี้ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้เนื้อหาของสื่อเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้น เป้าหมายหลักของการวิเคราะห์คือเพื่อทดสอบข้อเสนอต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผลของสื่อเมื่อเวลาผ่านไป นอกจากนั้นยังสามารถใช้วิธีดังกล่าวในการศึกษาการเปลี่ยนแปลง

ทางสังคม หรือนำไปศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสังคมและวัฒนธรรมของชาติต่างๆ ได้อีกด้วย

5. การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อประเมินผลการทำงานของสื่อ

จากประวัติศาสตร์การวิจัยนั้น ต้นกำเนิดของการวิเคราะห์เนื้อหา น่าจะมาจากเป้าหมายที่จะประเมินผลการทำงานของสื่อมวลชนเป็นสำคัญ โดยที่การประเมินดังกล่าวนี้ ได้แก้ที่สืบทอดมาจากประเพณีของการวิพากษ์วิจารณ์ ในแวดวงของวรรณกรรมและสุนทรียศาสตร์ รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นและความชื่นชอบ การประเมินคุณค่าและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งมีมาแต่โบราณ และเมื่อเริ่มมีการประเมินผลสื่อย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะวิเคราะห์เนื้อหา แต่ทว่าเป้าหมายของการประเมินผลสื่อในปัจจุบันนี้ ได้ขยายออกไปจากประเพณีดั้งเดิมที่เคยทำมาตั้งแต่อดีต ด้วยการจัดการรอบแนวคิดที่มีระบบระเบียบ มีความเป็นวิทยาศาสตร์มาใช้และได้เพิ่มเติมลักษณะทางสังคมเข้าไปให้มากขึ้นรวมทั้งได้มีความพยายามที่จะหาวิธีการประเมินผลการทำงานของสื่อ และแนวโน้มในอนาคตให้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ความพยายามดังกล่าวนี้ น่าจะบรรลุผลสำเร็จได้ หากสามารถที่จะบรรลุคุณเกณฑ์ที่จะใช้เป็นมาตรวัดที่ชัดเจนได้ อย่างไรก็ตามการประเมินผลในแบบดังกล่าวนี้อาจมีหลักเกณฑ์ที่ต้องคำนึงอยู่หลายประการคือ

1. ระเบียบการควบคุมสื่อตามกฎหมายเกณฑ์ทางศีลธรรมเช่นการเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรง
2. การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานบางอย่างของทางวิชาชีพหรือของสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอเนื้อหาเช่นควรมีลักษณะหลายอย่างมีความสมดุล มีความเที่ยงตรงเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่ทำความเข้าใจได้ง่ายมีความถูกต้องแม่นยำ มีความสมบูรณ์ไม่ขาดตกบกพร่อง มีลักษณะชวนให้ประทับใจเป็นต้น
3. ควรมีการประเมินอคติที่เกิดขึ้น จากการยึดมั่นในอุดมการณ์บางอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นกรณีหรือสถานการณ์ที่มีความเชื่อมั่นอย่างหนักแน่นว่าสื่อั้นมีความเป็นกลางและมีความเที่ยงตรง
4. การวิเคราะห์เนื้อหาเพียงเพื่อจะรู้เนื้อหาการศึกษาเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวหมายถึงการศึกษาเนื้อหาที่มีได้มีเป้าหมายว่าจะ

นำไปใช้ในงานอะไรเป็นพิเศษ เพียงแต่ต้องการจะเปิดเผยหรือแสดงลักษณะบางอย่าง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบหรือความหมายที่แฝงเร้นอยู่ในตัวบท ให้ปรากฏออกมาสู่สายตาภายนอก ตัวอย่างที่ดีของการวิเคราะห์แบบนี้ก็คือ การวิเคราะห์ของนักภาษาศาสตร์และนักโครงสร้างนิยม วิธีการวิเคราะห์ในเนื้อหาของลักษณะดังกล่าวจะพยายามค้นหา โครงสร้างที่อยู่ในตัวบท พยายามมองหา

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยๆ โดยไม่ได้สนใจที่จะพิจารณาถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างตัว
 บทผู้สร้างสังคมหรือผู้รับสารแต่ประการใดเลย ซึ่งการศึกษามีลักษณะที่ค่อนข้างมาก
 (ค้นคว้าจากผู้หญิงกับภาพข่าวในหนังสือพิมพ์หน้า24-29)

2.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

เว็บไซต์ของสถานีวิทย BBC ประเทศอังกฤษ

ด้านเนื้อหา

เป็นเว็บไซต์วิทยุออนไลน์ที่ให้บริการหลายภาษา เช่นภาษาอังกฤษ บราซิล ภาษาอาหรับ เป็นต้น ด้วยความที่เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการหลายภาษาจึงมีการแบ่งหมวดหมู่ที่ชัดเจน โดยจัดเนื้อหาแบ่งตามหมวดที่ต้องการนำเสนอ เช่น ข่าว กีฬา และมีรูปภาพประกอบเนื้อหาด้วย

ด้านโครงสร้างเว็บไซต์/เทคนิค

การแบ่งหมวดหมู่อย่างชัดเจนทำให้ผู้ใช้บริการไม่เกิดความสับสนในการใช้บริการ ทำให้สามารถเข้าชมได้ง่ายตามหมวดหมู่ที่กำหนดไว้และทำให้สามารถรับฟังวิทยุออนไลน์ได้อย่างต่อเนื่องจากการแบ่งหมวดหมู่อย่างชัดเจนอีกด้วย

ด้านการออกแบบ

การใช้สีเขียวเป็นสีหลักของหน้าเว็บไซต์สร้างความสบายตาขณะใช้งาน สลับกับสีขาวและเทาที่เลือกใช้เป็นพื้นหลังช่วยเสริมให้หัวข้อ/ปุ่มกดที่เป็นสีเขียวเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การใช้สัญลักษณ์ควบคู่ไปกับตัวหนังสือก็ทำให้เข้าถึงความเข้าใจ เช่นในปุ่ม Listen Live ที่เป็นปุ่มกดเพื่อคลิกเข้าไปรับฟังวิทยุออนไลน์ก็ยังมีารแบ่งเป็นการรับฟังสดและรับฟังย้อนหลังอย่างชัดเจน

ลัดดา จิตตคุตตานนท์(2542) ได้ศึกษาเรื่อง“ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและการใช้ประโยชน์จากข่าวสารด้านการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือ” พบว่านักนิเทศศาสตร์ทำงานเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารในหลายลักษณะ โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่านักนิเทศศาสตร์ทำหน้าที่เป็นผู้นำข้อมูลข่าวสารมาสื่อความหรือเผยแพร่โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น เขียนเป็นข่าว บทความ บทวิทยุวิจารณ์ลงในวารสารและหนังสือพิมพ์ พูดหรืออธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ทางวิทยุหรือโทรทัศน์ จัดทำภาพยนตร์สารคดีเพื่อสื่อความหมาย ฯลฯ อีกนัยหนึ่ง นักนิเทศศาสตร์ทำหน้าที่ในเชิงของการให้ข่าวสารและข้อเท็จจริง ตลอดจนชี้แนะ หรือขยายความหมายของเรื่องต่าง ๆ ให้แก่สาธารณชนได้รับทราบ

คำว่า สารนิเทศ นั้น ได้บัญญัติขึ้นมาแล้ว คำนี้ทางกลุ่มบรรณารักษ์ได้นำมาใช้ในความหมายที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า information และหน่วยงานหลายแห่งได้นำคำนี้มาใช้เรียกชื่อแผนกชี้แนะให้ข้อมูลข่าวสารว่า แผนกสารนิเทศ ต่อมาเมื่องานด้านคอมพิวเตอร์ได้แพร่หลายมากขึ้นจนกระทั่งมีการคิดค้นจัดทำระบบ Management Information System ขึ้น ทางกลุ่มนักวิชาการคอมพิวเตอร์ที่ร่วมกันบัญญัติศัพท์คอมพิวเตอร์ในคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ที่ทางราชบัณฑิตยสถานแต่งตั้งขึ้นได้เห็นพ้องต้องกันว่า คำว่า สารนิเทศ ที่ทางพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่า “ข่าวสาร” นั้นน่าจะตรงกับความหมายของคำว่า information มากกว่าคำว่า นิเทศ ดังนั้น จึงได้เสนอให้บัญญัติคำว่า สารสารนิเทศ เพิ่มขึ้นอีกคำหนึ่ง โดยให้เก็บคำเดิมคือ สารนิเทศ เอาไว้ด้วย

แม้คำว่า information จะมีศัพท์บัญญัติเป็นไทยถึงสองคำ แต่ความหมายก็ไม่น่าจะสับสนหากรู้จักใช้ นั่นคือเราควรใช้ สารสารนิเทศ ในความหมายที่เกี่ยวกับการนำข้อมูลมาปรุงหรือประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อให้เป็นรายงานสำหรับนำเสนอผู้บริหาร ส่วน สารนิเทศ นั้นควรใช้

ใน ความหมายของวิชาการที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์แผนใหม่ที่เรียกว่า สารนิเทศศาสตร์ ส่วนนักนิเทศศาสตร์ นั้นก็อาจจะนำศัพท์บัญญัติใดมาใช้กับ information ที่ได้มาจากการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และใช้ สารนิเทศ ในกรณีที่เป็นข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ อย่างไรก็ตามในที่นี้ ผู้เขียนจะใช้คำว่า สารสนเทศ เท่านั้น เพราะถือว่าเรากำลังพิจารณาถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ อันเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม

เมื่อพิจารณาจากหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ของนักนิเทศศาสตร์ตามที่ได้ขยายความข้างต้น จะเห็นว่าความรู้เกี่ยวกับไอทีอย่างแรกสุดก็คือ การใช้อุปกรณ์ไอทีในการสื่อสาร เก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำสารสนเทศสำหรับการสื่อสารไปยังผู้รับ

วรรณสิทธิ์ ฉายแสงมงคล(2549)ได้กล่าวถึงโครงสร้างข้อมูลภายในเว็บ ในการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบและออกแบบส่วนการนำเสนอระบบเตือนภัยสำหรับอุทกภัยในจังหวัดเชียงใหม่” ว่านักออกแบบเว็บส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการสร้างที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับความถนัดและความพอใจของตนเองเป็นหลัก (Arvanistis, 1997) โดยไม่ได้คำนึงถึงหลักในการออกแบบที่ถูกต้อง เท่าที่ควร ลิ้นซ์และฮอร์ตัน (Lynch and Horton, 1999) จึงได้เสนอแนวคิดสำหรับการออกแบบเว็บไซต์ว่า การออกแบบเว็บไซต์ที่ดี ควรจะต้องวางโครงสร้างให้มีความสมดุล มีความเชื่อมต่อสัมพันธ์กันระหว่างรายการ (Menu) หรือโฮมเพจ กับหน้าเนื้อหาอื่น ๆ รวมถึงการเชื่อมโยงไปสู่ภาพและข้อความต่างๆ โดยการวางแผนโครงสร้างให้ดี เพื่อป้องกันอุปสรรคที่จะเกิดต่อผู้ใช้ เช่น การหลงทางของผู้ใช้ ในขณะที่เข้าสู่เนื้อหาในจุดรวม (Node) ต่างๆ เป็นต้น จากหลักการนี้แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างของเว็บไซต์เป็นส่วนที่ ควรให้ความสำคัญ โครงสร้างที่ดีจะช่วยส่งผลที่ดีต่อผู้ใช้ เพราะข้อมูลที่มีอยู่มากมายนั้นต้องอาศัย การเชื่อมโยงเนื้อหา หรือการจัดระเบียบของเนื้อหา กับการสืบค้นภายในบทเรียน การจัดระเบียบที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ และเกิดประสบการณ์ที่ดีในการเรียนด้วยเว็บ ในขณะที่เดียวกัน โครงสร้างที่ไม่เหมาะสมก็ย่อมส่งผลเสียต่อผู้ใช้เช่นกัน

แยงก์และมอร์ (Yang and More, 1995) ได้แบ่งลักษณะโครงสร้างของสื่อหลายมิติ (Hypermedia) ออกเป็น 3 แบบ เพื่อการจัดเก็บและเรียกเอาข้อมูลที่ต้องการขึ้นมา ดังนี้

1. สื่อหลายมิติแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured) เป็นแบบที่ไม่มีโครงสร้างความรู้ ผู้เรียนต้องเปิดเข้าไปโดยมีการเชื่อมโยงระหว่างหน้าจอแต่ละเครื่อง มีความยืดหยุ่นสูงสุดของการจัดรวบรวม เป็นการให้ผู้เรียนได้กำหนดความก้าวหน้า และตอบสนองความสำเร็จด้วยตนเอง
2. สื่อหลายมิติแบบเป็นลำดับขั้น (Hierarchical) เป็นการกำหนดการจัดเก็บความรู้เป็น ลำดับขั้น มีโครงสร้างเป็นลำดับขั้นแบบต้นไม้ โดยให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าไปที่ละขั้นโดยสำรวจได้ทั้งจาก บนลงล่างและจากล่างขึ้นบน โดยมีระบบข้อมูลและรายการคอยบอก

3. สื่อหลายมิติแบบเครือข่าย (Network) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างจุดร่วมของฐานความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ความซับซ้อนของเครือข่ายพึงพาความสัมพันธ์ระหว่างจุดร่วมต่างๆที่มีอยู่

ในขณะที่โจนาเซน (Jonassen, 1989) ได้แบ่งบทเรียนที่มีการเชื่อมโยงโดยลักษณะของข้อความหลายมิติ (Hypertext) ออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1.แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Hypertext) เป็นบทเรียนที่มีการเชื่อมโยงจุดร่วมในลักษณะสุ่ม (Random) โดยจะมีการเข้าถึงข้อมูลโดยตรงจากจุดร่วมหนึ่งไปยังจุดร่วมอื่นๆที่ได้เชื่อมโยงเอาไว้ในรูปแบบของการเข้าถึงแบบสุ่มจุดร่วม 2 จุดจะถูกเชื่อมโยงถึงกัน เพราะจุดร่วมหนึ่ง จะใช้อ้างอิงเนื้อหาสาระของอีกจุดร่วมหนึ่ง ผู้อ่านสามารถจะกระโดดไปหวัข้อใดๆได้ทันที โดยกดแป้นหรือการกดเมาส์ในข้อความที่ปรากฏเป็นดัชนี โปรแกรมจะจดจำไว้ว่าผู้อ่านกระโดดมาจากจุดใด เมื่อมีการกดแป้นอื่นใด ผู้อ่านก็จะสามารถกลับสู่จุดเดิมได้โดยทันที ลักษณะเช่นนี้จะ เป็นรูปแบบที่ ช่วยในเรื่องการเปรียบเทียบแนวคิดต่างๆหรือเปรียบเทียบเนื้อหาต่างๆได้อย่างดี ตัวเชื่อมโยงอาจจะปรากฏในตำแหน่งต่างๆบนหน้าจอ ซึ่งอาจทำให้เป็นที่สังเกตได้โดยทำเป็นตัวที่บ จิดเส้นใต้ หรือทำให้สีแตกต่างกันออกไป

การออกแบบลักษณะเช่นนี้ สิ่งสำคัญคือการจำแนกทัศนทัศน์ต่างๆ หรือการแตกกระจาย เนื้อหาออกเป็นเนื้อหาย่อยว่าจะประกอบด้วยแต่ละจุดร่วมอะไรบ้าง การจะทำเช่นนี้ได้ก็โดยการ วิเคราะห์ว่า ในเอกสารต้นฉบับมีข้อความหรือมโนทัศน์ที่สำคัญอะไรบ้าง จากนั้นจึงนำจุดร่วมที่มี มโนทัศน์ร่วมกันหรือมีส่วนที่เกี่ยวข้องมาสัมพันธ์ขึ้นมา เพื่อเชื่อมโยงมโนทัศน์เหล่านี้ ไฮเปอร์เท็กซ์รูปแบบนี้ ไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างของแนวคิดทั้งหมดเอาไว้ล่วงหน้า

2.แบบมีโครงสร้าง จะมีการจัดรูปแบบของจุดร่วมและการเชื่อมโยงสัมพันธ์ที่ชัดเจน ในการออกแบบบทเรียนชนิดนี้ผู้ออกแบบจะต้องรู้ว่าเนื้อหาใดที่ควรจะนำมาเชื่อมโยงกันเป็นจุดร่วม เนื่องจากบทเรียนแบบนี้ จะประกอบด้วยชุดของจุดร่วม โดยที่จุดร่วมแต่ละชุดสามารถที่จะเข้าถึง กันได้ แต่ละชุดจะมีรูปแบบของตนเอง เพื่อให้เห็นถึงโครงสร้างเนื้อหาสาระไว้อย่างเด่นชัด โครงสร้างของบทเรียนจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิดในรูปแบบต่างๆกัน

3.แบบเนื้อหาสัมพันธ์กัน เป็นการออกแบบโครงสร้างระดับสูง การจัดเนื้อหาภายใน บทเรียน จะเป็นแบบขึ้นตรงต่อกันตามลำดับชั้น (Hierarchy) จากการทำมีเนื้อหากระจัดกระจายอยู่ มากมาย จึงต้องมีการจัดหมวดหมู่ให้เป็นมโนทัศน์กว้างๆ จากมโนทัศน์กว้างๆนี้จะแตกออกไปเป็น

รายละเอียด ปลีกย่อย เนื้อหาที่มีความคงที่แน่นอนสามารถที่จะเห็นถึงความเกี่ยวพันกันของเนื้อหาที่ขึ้นต่อกัน เป็นลำดับชั้นได้

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักการออกแบบเว็บ พบว่าผู้เชี่ยวชาญหลายกลุ่มได้แบ่งแยกโครงสร้างของเว็บออกมาในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน โดยรูปแบบของลินซ์และฮอร์ตัน (Lynch and Horton, 1999) แห่งศูนย์สื่อการเรียนการสอนระดับสูง มหาวิทยาลัยเยล (Yale University) ซึ่งมีชื่อเสียง ในด้านการออกแบบเว็บ มีความชัดเจนและครอบคลุมมากที่สุด จึงได้นำเสนอรูปแบบโครงสร้างของเว็บโดยใช้แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่านนี้เป็นหลัก และนำแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆมาประกอบ ซึ่งสามารถสรุปโครงสร้างของเว็บออกเป็น 4 รูปแบบใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. เว็บที่มีโครงสร้างแบบเรียงลำดับ (Sequential Structure)

เป็นโครงสร้างแบบธรรมดาที่ใช้กันมากที่สุด เนื่องจากง่ายต่อการจัดระบบข้อมูล ข้อมูลที่นิยมจัดด้วยโครงสร้างแบบนี้ มักเป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นเรื่องราว ตามลำดับของเวลา หรือในลักษณะ การดำเนินเรื่องจากเรื่องต่างๆไป ไปสู่การเฉพาะเจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือแม้กระทั่งลักษณะ การเรียงลำดับตามตัวอักษร อาทิ วรรณคดี สารานุกรม หรืออภิธานศัพท์ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างแบบนี้ เหมาะสมกับเว็บที่มีขนาดเล็ก เนื้อหาซับซ้อน แต่ในกรณีที่ต้องใช้โครงสร้างแบบนี้กับเว็บที่มีเนื้อหาซับซ้อน สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ ต้องมีการเพิ่มเติมหน้าเนื้อหาย่อยเข้าไปในแต่ละส่วน หรืออาจจะทำการเชื่อมโยงไปยังข้อมูลในเว็บอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการรองรับเนื้อหาที่มีความซับซ้อนเหล่านั้น

เว็บที่มีโครงสร้างประเภทนี้ มีการจัดเรียงเนื้อหาในลักษณะที่ชัดเจนตายตัวตามความคิดของผู้สร้าง พื้นฐานแนวคิดเหมือนกับกระบวนการของหนังสือเล่มหนึ่งๆนั้นคือต้องอ่านผ่านไปทีละหน้า ทิศทางของการเข้าสู่เนื้อหา (Navigation) ภายในเว็บจะเป็นการดำเนินเรื่องในลักษณะเส้นตรง โดยมีปุ่มเดินหน้า-ถอยหลังเป็นเครื่องมือหลักในการกำหนดทิศทาง เริ่มจากหน้าเริ่มต้น (Start Page) ซึ่งโดยปกติเป็นหน้าต้อนรับหรือแนะนำให้ผู้ใช้งานทราบถึงรายละเอียดของเว็บ รวมทั้งอธิบายให้ทราบถึงวิธีการเข้าสู่เนื้อหาและการใช้งานของปุ่มต่างๆ เมื่อผู้ใช้งานจากหน้าจอเริ่มต้นเข้าไปสู่ภายในจะพบกับหน้า เนื้อหา (Topic Page) ต่างๆ โดยในแต่ละหน้าหากมีเนื้อหาที่ซับซ้อนเกินกว่าหนึ่งหน้าก็สามารถเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาโดยจัดทำหน้าเนื้อหาย่อย (Sub Topic/Detour) และทำการเชื่อมโยงกับหน้า เนื้อหาหลักนั้นๆ ซึ่งหน้าเนื้อหาย่อยเหล่านี้มีลักษณะเป็นหน้าเดี่ยวที่เมื่อเข้าไปดูรายละเอียดของเนื้อหาแล้ว ต้องกลับมายังหน้าหลักหน้าเดิมเท่านั้น ไม่

สามารถข้ามไปยังเนื้อหาอื่นๆได้ และเมื่อผู้ใช้งานไปจนจบเนื้อหาทั้งหมดแล้วก็จะมาถึงหน้าสุดท้าย (End Page) ซึ่งอาจจะเป็นหน้าที่ใช้สรุปเนื้อหาทั้งหมด

การเชื่อมโยงระหว่างหน้าแต่ละหน้า ใช้ลักษณะของการใช้ปุ่มหน้าต่อไป (Next Page) เพื่อเดินหน้าไปสู่หน้าต่อไป ปุ่มหน้าที่แล้ว (Previous Topic) เพื่อต้องการกลับไปสู่หน้าที่ผ่านมา ในส่วนของการเข้าสู่หน้าเนื้อหาย่อย อาจใช้ลักษณะของไฮเปอร์เท็กซ์หรือไฮเปอร์มีเดีย ที่ทำไว้ในหน้าเนื้อหา หลักเชื่อมโยงไปสู่หน้าเนื้อหาย่อย และใช้ปุ่มหลักมายังหน้าหลัก (Main Topic) ในกรณีที่อยู่หน้าเนื้อหาย่อย และต้องการกลับไปยังหน้าเนื้อหาหลัก ข้อดีของโครงสร้างประเภทนี้คือ ง่ายต่อผู้ออกแบบในการจัดระบบโครงสร้างและง่ายต่อการปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากมีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน การเพิ่มเติม เนื้อหาเข้าไปสามารถทำได้ง่ายเพราะมีผลกระทบต่อบางส่วนของโครงสร้างเท่านั้น แต่ข้อเสียของโครงสร้างระบบนี้คือ ผู้ใช้ไม่สามารถกำหนดทิศทางในการเข้าสู่เนื้อหาของตนเองได้ ในกรณีที่ต้องการเข้าไปสู่เนื้อหาเพียงหน้าใดหน้าหนึ่งนั้นจำเป็นต้องผ่านหน้าที่ไม่ต้องการหลายหน้าเพื่อไปสู่หน้าที่ต้องการ ทำให้เสียเวลาซึ่งปัญหานี้อาจแก้ไขโดยการเพิ่มส่วนที่เป็นหน้าสารบัญ (Index Page) ซึ่งประกอบด้วย รายชื่อของหน้าเนื้อหาทุกหน้าที่มีในเว็บและสามารถเชื่อมโยงไปสู่หน้านั้นๆ โดยการคลิกเมาส์ที่ชื่อ ของหน้าที่ผู้ใช้งานต้องการ เข้าไปไว้ในหน้าเนื้อหาแต่ละหน้า เพื่อทำหน้าที่เป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการเข้าสู่เนื้อหาแก่ผู้ใช้

2. เว็บที่มีโครงสร้างแบบลำดับชั้น (Hierarchical Structure)

เป็นวิธีที่ดีที่สุดในกรณีหนึ่งในการจัดระบบ โครงสร้างที่มีความซับซ้อนของข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนต่างๆ และมีรายละเอียดย่อยๆในแต่ละส่วนลดหลั่นกันมาในลักษณะแนวคิดเดียวกับ แผนภูมิองค์กร เนื่องจากผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับลักษณะของแผนภูมิแบบองค์กรต่างๆไปอยู่แล้ว จึงเป็นการง่ายต่อการทำความเข้าใจกับโครงสร้างของเนื้อหาในเว็บลักษณะนี้ ลักษณะเด่นเฉพาะของเว็บประเภทนี้คือการมีจุดเริ่มต้นที่จุดรวมจุดเดียว นั่นคือ โฮมเพจ (Homepage) และเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหา ในลักษณะเป็นลำดับจากบนลงล่าง

เว็บที่มีโครงสร้างประเภทนี้ จัดเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ย่างต่อการใช้งาน ซึ่งรูปแบบโครงสร้างคล้ายกับต้นไม้หนึ่งที่มีการแตกกิ่งออกไปเป็นกิ่งใหญ่ กิ่งเล็ก ใบไม้ ดอกไม้และผล เป็นต้น หลักการออกแบบ คือ แบ่งเนื้อหาทั้งหมดออกเป็นหมวดหมู่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน โดยที่เนื้อหาทั้งหมดจะถูกเชื่อมโยงร่วมกันภายใต้โฮมเพจ ซึ่งมักจะเป็นหน้าที่ใช้ต้อนรับและแนะนำผู้ใช้ถึงวิธีการที่จะเข้าไปสู่ หัวข้อต่างๆ โดยผู้ใช้งานสามารถเลือกที่จะเข้าสู่เนื้อหาส่วนใดก่อนก็ได้ตามความสนใจ เมื่อเข้าสู่เนื้อหาส่วนต่างๆแล้ว หน้าแรก (Topic Overview) ของแต่ละส่วนมักจะเป็นหน้าที่

ใช้อธิบายหัวข้อนั้นๆ เพื่อเป็นการนำเข้าสู่เนื้อหาย่อย (Topic Detail) ด้านล่าง โดยหน้าเนื้อหา ด้านล่างที่เป็นรายละเอียดย่อยสามารถจัดให้มีการเชื่อมโยงโดยโครงสร้างทั้งแบบเรียงลำดับ หรือ แม้กระทั่งแบบลำดับชั้นเองก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหา เมื่อผู้ใช้ดูเนื้อหาในส่วนนั้นๆ หมดแล้วต้องกลับไปที่หน้าโฮมเพจ เพื่อเชื่อมต่อไปสู่เนื้อหาส่วนต่อไป

การเชื่อมโยงภายในเว็บเริ่มที่หน้าโฮมเพจ ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดเริ่มต้น โดยภายใน จะมีการสร้างไฮเปอร์เท็กซ์หรือไฮเปอร์มีเดีย ในลักษณะที่เป็นรายการ (Menu) เพื่อให้ผู้ใช้เลือกที่จะเข้าสู่เนื้อหา ส่วนต่างๆเมื่อผู้ใช้เข้าไปสู่หน้าแรก (Topic Overview) ของเนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่ง แล้วนั้น ถ้าเนื้อหาส่วนนั้นเป็นลักษณะที่ควรจัดด้วยโครงสร้างแบบเรียงลำดับ หน้าแรก (Top Overview) ก็จะทำหน้าที่เป็นหน้าเริ่มต้น (Start Page) เข้าสู่เนื้อหาย่อยโดยใช้ปุ่มหน้าต่อไปหรือ หน้าที่ผ่านมา (Next/Preview Page) ในการดูเนื้อหาย่อยทีละหน้า เมื่อถึงหน้าสุดท้ายก็ใช้ปุ่มหลักขึ้นไปสู่หน้าเนื้อหาหลัก (Up to Topic Overview) ในกรณีที่มีการแบ่งเนื้อหาย่อยเป็นส่วนต่างๆ ควรจัดระบบเนื้อหาของส่วนนั้นๆ ในลักษณะโครงสร้างแบบลำดับชั้นอีกชั้นหนึ่ง โดยที่หน้าแรก (Topic Overview) ของเนื้อหาส่วนนั้น จัดทำในลักษณะเดียวกับหน้าโฮมเพจนั่นคือเป็นหน้ารายการ (Menu Page) ที่แสดงหน้าเนื้อหาย่อย ส่วนต่างๆจากนั้นก็กำหนดลักษณะการเข้าสู่เนื้อหาในลักษณะเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว และสุดท้ายเมื่อกลับจากดูเนื้อหาย่อยมาที่หน้าแรกของเนื้อหาหลักแล้ว ก็จะมีปุ่มกลับไปหน้าโฮมเพจ (Home Page) เมื่อต้องการกลับไปหน้าโฮมเพจเพื่อเลือกเนื้อหาหลัก ส่วนต่อไป

ข้อดีของโครงสร้างรูปแบบนี้ก็คือ ง่ายต่อการแยกแยะเนื้อหาของผู้ใช้และจัดระบบ ข้อมูลของผู้ออกแบบ นอกจากนี้สามารถดูแลและปรับปรุงแก้ไขได้ง่ายเนื่องจากการแบ่งหมวดหมู่ที่ชัดเจน ส่วนข้อเสีย คือ ในสภาวะของการออกแบบโครงสร้างต้องระวังอย่าให้โครงสร้างที่ไม่สมดุล นั่นคือ มีลักษณะที่ลึกเกินไป (Too Deep) หรือตื้นเกินไป (Too Shallow) โครงสร้างที่ลึกเกินไปเป็นลักษณะ ของโครงสร้างที่มีเนื้อหาในแต่ละส่วนลึกเกินไปทำให้ผู้ใช้ต้องเสียเวลานาน ในที่เข้าสู่เนื้อหาที่ต้องการ เพราะต้องคลิกปุ่มหน้าต่อไป (Next) หลายครั้ง วิธีการแก้ไขคือ การสร้างวิธีเชื่อมโยงจากหน้าหลัก ไปสู่หน้าย่อยแต่ละหน้า โดยทำเป็นรายการ (Menu) ย่อยๆหรืออาจเป็นลักษณะการสร้างเป็นหน้าสารบัญ (Index Page) เช่นเดียวกับวิธีการแก้ไขปัญหาของโครงสร้างแบบเรียงลำดับ ดังที่กล่าวมาแล้ว ส่วนโครงสร้างที่ตื้นเกินไปเป็นลักษณะของโครงสร้าง ที่เนื้อหาแต่ละส่วนน้อยเกินไป ทำให้เกิดหน้ารายการ (Menu Page) มากเกินความจำเป็น หลายๆครั้งผู้ใช้ต้องผ่านหน้ารายการเข้าไปเพื่อไปสู่เนื้อหาเพียงหน้าเดียว วิธีแก้ปัญหาคือ ควรตัดหน้ารายการที่ไม่จำเป็นออกไปหรือเพิ่มเนื้อหาในส่วนนั้นให้มากขึ้น

3.เว็บที่มีโครงสร้างแบบตาราง (Grid Structure)

โครงสร้างรูปแบบนี้มีความซับซ้อนมากกว่ารูปแบบที่ผ่านมา การออกแบบเพิ่มความยืดหยุ่นให้แก่การเข้าสู่เนื้อหาของผู้ใช้ โดยเพิ่มการเชื่อมโยงกันและกันระหว่างเนื้อหาแต่ละส่วน เหมาะแก่การแสดงให้เห็นความสัมพันธ์กันของเนื้อหา การเข้าสู่เนื้อหาของผู้ใช้จะไม่เป็นลักษณะเชิงเส้นตรง เนื่องจากผู้ใช้สามารถเปลี่ยนทิศทางการเข้าสู่เนื้อหาของตนเองได้ เช่น ในการศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ สมัยสุโขทัย ยุทธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ โดยในแต่ละสมัยแบ่งเป็นหัวข้อย่อยเหมือนกันคือ การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม และภาษา ในขณะที่ผู้ศึกษาลงศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการปกครองในสมัยอยุธยา ผู้ใช้อาจศึกษาหัวข้อศาสนาเป็นหัวข้อต่อไปก็ได้ หรือจะข้ามไปดูหัวข้อการปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนก็ได้เพื่อเปรียบเทียบลักษณะข้อมูลที่เกิดขึ้นคนละสมัยกัน

ในการจัดระบบโครงสร้างแบบนี้ เนื้อหาที่นำมาใช้แต่ละส่วนควรมีลักษณะที่เหมือนกัน และสามารถใช้รูปแบบร่วมกัน หลักการออกแบบคือนำหัวข้อทั้งหมดมาบรรจุลงในที่เดียวกันซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นหน้าแผนภาพ (Map Page) ที่แสดงในลักษณะเดียวกับโครงสร้างของเว็บ เมื่อผู้ใช้คลิกเลือก หัวข้อใดก็จะเข้าสู่หน้าเนื้อหา (Topic Page) ที่แสดงรายละเอียดของหัวข้อนั้นๆ และภายในหน้านั้น ก็จะมีการเชื่อมโยงไปยังหน้ารายละเอียดของหัวเรื่องอื่นที่เป็นเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้ยังสามารถนำ โครงสร้างแบบเรียงลำดับและแบบลำดับขั้นมาใช้ร่วมกันได้ด้วย

ถึงแม้โครงสร้างแบบนี้จะสร้างความยุ่งยากในการเข้าใจได้ และอาจเกิดปัญหาการคงค้างของหัวข้อ (Cognitive Overhead) ได้แต่จะเป็นประโยชน์ที่สุดเมื่อผู้ใช้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา ในส่วนของการออกแบบจำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี เนื่องจากมีความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้น ได้หลายทิศทาง นอกจากนี้การปรับปรุงแก้ไขอาจเกิดความยุ่งยากเมื่อต้องเพิ่มเนื้อหาในภายหลัง

4. เว็บที่มีโครงสร้างแบบใยแมงมุม (Web Structure)

โครงสร้างประเภทนี้จะมีความยืดหยุ่นมากที่สุด ทุกหน้าในเว็บสามารถจะเชื่อมโยงไปถึงกันได้หมด เป็นการสร้างรูปแบบการเข้าสู่เนื้อหาที่เป็นอิสระ ผู้ใช้สามารถกำหนดวิธีการเข้าสู่เนื้อหาได้ด้วยตนเอง การเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละหน้าอาศัยการโยงใยข้อความที่มีมโนทัศน์ (Concept) เหมือนกัน ของแต่ละหน้าในลักษณะของไฮเปอร์เท็กซ์หรือไฮเปอร์มีเดีย โครงสร้างลักษณะนี้

จัดเป็นรูปแบบที่ไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว (Unstructured) นอกจากนี้การเชื่อมโยงไม่ได้จำกัดเฉพาะเนื้อหา ภายในเว็บนั้นๆแต่สามารถเชื่อมโยงออกไปสู่เนื้อหาจากเว็บภายนอกได้

ลักษณะการเชื่อมโยงในเว็บนั้น นอกเหนือจากการใช้ไฮเปอร์เท็กซ์หรือไฮเปอร์มีเดียกับข้อความที่มีมโนทัศน์ (Concept) เหมือนกันของแต่ละหน้าแล้ว ยังสามารถใช้ลักษณะการเชื่อมโยงจากรายการที่รวบรวมชื่อหรือหัวข้อของเนื้อเรื่องแต่ละหน้าไว้ ซึ่งรายการนี้จะปรากฏอยู่บริเวณใดบริเวณหนึ่งของหน้าจอ ผู้ใช้สามารถคลิกที่หัวข้อใดหัวข้อหนึ่งในรายการเพื่อเลือกที่จะเข้าสู่หน้าใดๆก็ได้ตามความต้องการ

ข้อดีของรูปแบบนี้คือง่ายต่อผู้ใช้ในการท่องเที่ยวนับเว็บ โดยใช้ความสามารถกำหนดทิศทาง การเข้าสู่หน้าเนื้อหาได้ด้วยตนเอง แต่ข้อเสียคือถ้ามีการเพิ่มเนื้อหาใหม่ๆอยู่เสมอจะเป็นการยากในการปรับปรุง นอกจากนี้การเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่มีมากมายนั้นอาจทำให้ผู้ใช้เกิดการสับสนและเกิดปัญหาหาคงค้างของหัวข้อ (Cognitive Overhead) ได้(โครงสร้างข้อมูลภายในเว็บ หน้า 23-29)

ฉัตรินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์(www.tja.or.th/images/stories/ThitinanPSBforPEC_25Oct04.doc)

กล่าวถึงบทบาทของสื่อ ไว้ในการศึกษาเรื่อง “สื่อสาธารณะ แนวคิด ประสบการณ์และความเป็นไปได้ในประเทศไทย” ว่าหากพิจารณาตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ จะสามารถแบ่งประเภทสถาบันที่ทำหน้าที่ในการผลิตและกระจายข่าวสารต่างๆ ออกได้เป็น 3 สถาบันหลัก คือ ระบบการผลิตโดยตลาด รัฐบาล และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร โดยสถาบันแต่ละแห่งจะมีลักษณะเฉพาะและข้อดีข้อเสียในการดำเนินงานแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

1. ตลาด (Markets) การดำเนินงานด้วยระบบตลาดคือการปล่อยให้กลไกราคาดำเนินไปอย่างเสรีตามความต้องการซื้อของผู้บริโภคและความต้องการขายของผู้ผลิต ซึ่งจะนำไปสู่ดุลยภาพของตลาด ณ จุดที่เหมาะสมทั้งในด้านราคาและปริมาณ การดำเนินงานขององค์กรสื่อมวลชนภายใต้กลไกตลาด ผู้ผลิตมีเป้าหมายในการแสวงหากำไรสูงสุด ส่วนผู้บริโภคยอมแสวงหากำลังพอใจสูงสุด ดังนั้นรายการที่องค์กรสื่อผลิตออกมาจึงมุ่งให้เหมาะสมกับรสนิยมของผู้ชมและผู้ฟังที่เปลี่ยนไปในแต่ละเวลา ข้อดีขององค์กรสื่อที่อยู่ภายใต้ระบบตลาดคือผู้ผลิตจะมีแรงจูงใจในการผลิตให้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำที่สุดและต้องพยายามผลิตรายการที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด เนื่องจากต้องทำการแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นๆ ในตลาดอยู่ตลอดเวลา

อย่างไรก็ตาม ข้อเสียของระบบตลาดคือการมีความเสี่ยงที่จะเกิดความล้มเหลวของกลไกตลาด (Market Failure) ซึ่งหมายถึงกรณีที่สินค้าที่ผลิตออกมามีได้ทำให้สังคมได้รับผลประโยชน์สูงสุด เช่น การเผยแพร่รายการของสื่อที่แม้จะมีความนิยมจากผู้ชมสูง แต่กลับทำให้สังคมเกิดความ

แตกแยก หรือส่งผลให้ระบอบประชาธิปไตยอ่อนแอ หรือเนื้อหารายการไม่มีความหลากหลาย ซึ่งย่อมทำให้สังคมโดยรวมได้รับผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นหรือระยะยาว โดยเฉพาะเงื่อนไขสำคัญที่องค์กรสื่อจำเป็นต้องพึ่งพารายได้หลักที่มาจากค่าธรรมเนียม ดังนั้นภาคธุรกิจเอกชนเจ้าของงบประมาณโฆษณาจึงสามารถเข้ามาบีบบังคับในการกำหนดรูปแบบรายการได้ และเนื่องจากเป้าหมายของการโฆษณาคือการเข้าถึงผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสินค้าของตนในขอบเขตที่กว้างที่สุด ดังนั้นเนื้อหาของรายการที่ตรงตามความต้องการของภาคธุรกิจอาจเป็นรายการที่เข้าถึงประชาชนเพียงบางกลุ่มที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจเท่านั้น โดยเนื้อหารายการอาจละเลยประชาชนกลุ่มที่มีใช้กลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ยากจน เป็นต้น ระบบตลาดจึงไม่สามารถการันตีได้ว่าองค์กรสื่อมวลชนจะเสนอเนื้อหาที่ทำให้สังคมได้รับสวัสดิการสูงสุด

2. รัฐ (States) ระบบการผลิตสื่อกระจายเสียงที่ดำเนินงานโดยรัฐ หมายถึงการที่รัฐบาลเข้ามามีอำนาจในการควบคุมสื่อและเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณโดยตรง โดยมีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบงานดังกล่าว ระบบนี้มีข้อดีที่สามารถลดความเสี่ยงที่จะเกิดความล้มเหลวในกรณีของระบบตลาดได้ เนื่องจากรัฐบาลสามารถควบคุมกฎเกณฑ์ในการผลิตรายการ โดยไม่ต้องพึ่งพารายได้จากภาคธุรกิจเอกชน จึงสามารถผลิตสื่อกระจายเสียงที่เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวมได้ อย่างไรก็ตาม การผลิตสื่อภายใต้ระบบของรัฐก็อาจเกิดความล้มเหลวได้เช่นกัน (Government Failure) เพราะรัฐย่อมจะมีแรงจูงใจในการผลิตน้อยกว่าระบบตลาดเนื่องจากไม่มีการแข่งขันจากคู่แข่ง ดังนั้นการตอบสนองต่อประชาชนอาจไม่มีความยืดหยุ่นหรือมีความสามารถในการปรับตัวตามความต้องการของประชาชนได้น้อยกว่าระบบตลาด นอกจากนี้การที่รัฐบาลมีอำนาจการควบคุมสื่อกระจายเสียง ย่อมมีความเสี่ยงที่รัฐบาลอาจใช้สื่อเพื่อผลประโยชน์ในทางการเมืองของตนและลดบทบาทของฝ่ายตรงข้ามได้ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบในทางลบต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพของประชาชน

3. องค์กรไม่แสวงหากำไร (Non-profit organizations) หมายถึง การที่องค์กรเอกชนอิสระหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรเป็นผู้ผลิตรายการของสื่อกระจายเสียง ซึ่งมีข้อดีคือองค์กรดังกล่าวสามารถลดการพึ่งพารายได้จากภาคธุรกิจเอกชนจากการโฆษณาของระบบตลาดและการเป็นเครื่องมือทางการเมืองของรัฐบาลลงได้ ทำให้มีอิสระในการนำเสนอรายการมากขึ้น แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นกับเงินสนับสนุนขององค์กรว่ามีแหล่งที่มาอย่างไร ซึ่งแหล่งที่มาดังกล่าวย่อมมีอิทธิพลต่อองค์กรและอาจลดความเป็นอิสระลงได้ นอกจากนี้ ระบบสื่อกระจายเสียงที่ผลิตโดยองค์กรอิสระ มีแรงจูงใจในการผลิตมาจาก “คุณค่า” (Value) ที่สมาชิกภายในองค์กรยึดถือ ซึ่งอาจไม่ตรงกับคุณค่าของสังคม

ส่วนรวมก็เป็นได้ ดังนั้นจึงอาจเกิดปัญหาความไม่เป็นกลางในการนำเสนอรายการ นอกจากนี้ยังอาจเกิดปัญหาด้านเงินทุนที่ใช้ในการผลิตรายการที่อาจจัดหาได้ไม่มากเท่ากับระบบตลาดและระบบรัฐบาล

ดังนั้น ระบบตลาด รัฐ และองค์กรไม่แสวงหากำไร จึงสร้างผลดีและความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียต่อสังคมแตกต่างกันออกไป นอกจากกลไกทั้งสามสถาบันดังกล่าวแล้ว การดำเนินงานของสื่อยังขึ้นกับพื้นฐานขององค์กรว่ามีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเช่นใด มีรูปแบบและวัฒนธรรมขององค์กรอย่างไร มีรายได้จากแหล่งใดเป็นหลัก รวมไปถึงสถาบันต่างๆ ทางสังคมที่เป็นกลไกควบคุมและตรวจสอบ เช่น สถาบันที่ควบคุมด้านเนื้อหา สถาบันที่ควบคุมสัดส่วนการโฆษณา เป็นต้น ดังนั้นเนื้อหาของสื่อมวลชนที่นำเสนอสู่ประชาชนจึงขึ้นกับปัจจัยหลายประการ ตั้งแต่กลไกของสถาบันที่ควบคุมและบริบทอื่นๆ ทางสังคม

เนื่องจากความซับซ้อนของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสื่อ และไม่มีสถาบันใดไม่ว่าจะเป็น ตลาด รัฐ หรือองค์กรไม่แสวงหากำไร ที่จะสามารถสร้างองค์กรสื่อที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมอย่างสมบูรณ์ได้ จึงเป็นที่มาของแนวคิดในการสร้างสื่อกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคม ตามลำดับ

สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน ได้ศึกษาถึงผลการดำเนินงานโครงการ e-Radio ปี 2551 โดยได้กล่าวถึงความสำคัญของโครงการดังกล่าวว่า คณะกรรมาธิการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้จัดการเรียนการสอนวิชาเอกการสื่อสารมวลชนมาตั้งแต่ปี 2507 และในด้านบริการชุมชนทางสื่อสารมวลชนนั้น คณะฯ มีสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชนกระจายเสียงมาตั้งแต่ปี 2510 นอกจากนั้นยังมีการเรียนการสอนสาขาวิทยุโทรทัศน์อีกทั้งได้นำไปเป็นเครื่องมือในการบริการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยคณะฯ ได้เริ่มดำเนินโครงการ e-Radio ต่อเนื่องมาแล้ว 3 ปี ตั้งแต่ปี 2547-2550 และในปี 2550 คณะฯ ได้เริ่มดำเนินโครงการ e-TV อีกระบบหนึ่งด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการบริการชุมชนทางสื่อซึ่งมีผลต่อการพัฒนาชุมชนในวงกว้าง โดยมีหลักการดังนี้

ปณิธานและนโยบายสถานีวิทยุกระจายเสียง ที่ต้องการยกระดับผู้ฟังให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การศึกษา และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศในระบอบที่ 9 ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความเข้มแข็งดังนั้น สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชนคือ แหล่งความรู้ (The Source of Knowledge) อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของสื่อวิทยุคือคลื่นและขอบเขตการส่งกระจายเสียง ปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในระบบการสื่อสารรายการวิทยุกระจายเสียงสามารถนำเข้าสู่ระบบการกระจายเสียงผ่าน e-Radio ทางคอมพิวเตอร์ อันเป็นการขยายขอบเขตการรับรู้ข่าวสารของประชาชนและที่อยู่ในที่ต่างๆ ทั่วโลกที่ใช้ค่าใช้จ่ายต่ำและ

สามารถพัฒนาสังคม แก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตตามนโยบายของรัฐ จาก การที่ได้รับงบประมาณต่อเนื่อง 2 ปี สถาบันวิทยุเสียงสื่อสารมวลชนได้จัดรายการวิทยุ e-Radio ที่ ตอบสนองยุทธศาสตร์ประเทศในด้านการพัฒนาสังคม การแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับ คุณภาพชีวิตต่อเนื่องมาตลอดปีละ 1,000 รายการ ซึ่งนอกจากจะสามารถฟังรายการตามปกติได้แล้ว สถาบันวิทยุยังจัดรายการเป็นฐานข้อมูลที่ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved